

Verbond en Doop

Verbond en Doop

(basisversie)

God zal Zijn waarheid nimmer krenken,
Maar eeuwig Zijn verbond gedenken.

Psalm 105:5

De twee verbonden

De Heilige Doop

Deputaatschap Opvoeding, Onderwijs en Catechese (DOOC)
uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland

Lay-out en druk: Vanderperk Groep, Groot-Ammers

Realisatie: Uitgeverij Gebr. Koster, Barneveld

© 2022 Deputaatschap Onderwijs, Opvoeding en Catechese van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland

www.gebrkoster.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij digitaal, elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUDSOPGAVE

1. Een belangrijke vraag	7
2. De twee verbonden waar het over gaat	10
3. Het verbond waardoor niemand meer zalig wordt	15
4. De gevallen mens	22
5. Het verbond dat vast en onverbroken is	31
6. De beloften van het genadeverbond	40
7. Door wedergeboorte in het genadeverbond	46
8. Geen drie verbonden	54
9. De Doop als sacrament	60
10. De Doop als inlijving in de gemeente	63
11. De kinderdoop: voluit Bijbels	72
12. Over jonggestorven kinderen	83
13. Een veelbetekenend doopformulier	86
14. Een indringend advies	89
15. Literatuurlijst	94

INLEIDING

1. Een belangrijke vraag

Samenvatting hoofdstuk 1

- Een belangrijke vraag: wat is waarheid?
- Een zuivere prediking van de twee verbonden is belangrijk.
- Er is een geestelijke strijd tussen God en satan.
- Satan probeert dwalingen binnen Gods kerk te brengen, om God van Zijn eer te beroven.
- Rond verbond en Doop zijn er veel dwalingen.

Beste lezer,

Een belangrijke vraag: *Wat is waarheid?* Pilatus stelde die vraag. Is het jou werkelijk om de Waarheid te doen of is het maar een afleidingsmanoeuvre zoals bij Pilatus?

Er leven veel vragen onder de jongeren. Over allerlei onderwerpen. Onder andere over het verbond en de doop.

Zijn we door de doop wel of niet in het verbond? Is het verbond opgericht met alle gedoopten?

Waarom verwerpen verschillende mensen de kinderdoop? Wat is de juiste waarde van jouw doop?

De verbonden

Een zuivere en evenwichtige visie op de verbonden en op de Heilige Doop is van belang voor de prediking, voor leer en leven. Het is van eeuwigheidsbelang!

Alleen als we het werkverbond zuiver leren, kan het genadeverbond goed verstaan worden. Als we de val in Adam en de diepte van de doodstaat van de mens recht verstaan, krijgt juist de rijkdom van het

genadeverbond alle waarde! Wie recht van Adam (als het hoofd van het verbond der werken) weet te spreken, kan ook met veel lof van Christus (als Hoofd van het verbond der genade) spreken.

Geestelijke strijd

Vanaf de val van de engelen tot duivelen (Judas vs. 6) is er een geestelijke strijd tussen God en satan, tussen het Vrouwenzaad, Christus, en het slangenzaad, de duivel.

Die geestelijke strijd is door alle eeuwen heen zichtbaar.

Ook in onze tijd is die strijd hevig. *Want wij hebben den strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de geweldhebbers der wereld der dwisternis dezer eeuw, tegen de geestelijke boosheden in de lucht* (Éfeze 6:12).

Satan is de vader der leugenen. Dat lezen we in Genesis 3 bij de zondeval. Hij probeert zijn eerste list met de mens steeds te herhalen: hij probeert twijfel te zaaien, verdeeldheid te veroorzaken. *Is het ook dat God gezegd heeft (...)* (Genesis 3:1).

Steeds opnieuw probeert satan God van Zijn eer te beroven. Steeds opnieuw probeert hij dwalingen in de kerk te werpen. Soms nieuwe dwalingen. Vaak ook oude dwalingen in een nieuwe vorm.

Dwalingen

Gods Woord is onfeilbaar en de enige bron van waarheid. Alle zuivere boeken en geschriften die daaruit afgeleid of daarop gegrond zijn, houden we in hoge achting. Daar staat de aloude gereformeerde leer in beschreven. Die leer belijden we.

Maar tegen die leer komt alles op. Ook in onze tijd komen oude dwalingen terug, bijvoorbeeld de dwalingen van de wederdopers en van de Arminianen. De kern van de meeste dwalingen is om de mens en zijn werk in het middelpunt te zetten.

Daarbij wordt dan vaak gezegd: 'Aan de Bijbel alleen hebben we genoeg. De kanttekeningen, alle belijdenisgeschriften en andere boeken van godvrezende voorvaderen zijn maar mensenwerk.'

Maar we weten dat de Bijbel uitgelegd moet worden. Daarom zijn de kanttekeningen, de belijdenisgeschriften en andere boeken van godvrezende predikanten zo nodig.

Vele mensen stellen hun eigen inzichten boven de aloude gereformeerde waarheid. Dit doen ze, omdat die goede boeken hun leer en leven veroordelen.

Ook op het gebied van doop en verbond zijn er vele meningen. Jullie kunnen erdoor in verwarring raken. Want iedereen heeft zijn eigen verklaring. 'Iedere ketter heeft zijn letter.' Voor elke dwaling lijkt een bewijstekst in de Bijbel te staan.

Boek

We hopen met dit boek de vragen met betrekking tot verbond en doop te beantwoorden.

Het bestaat uit twee delen. Het eerste deel gaat over de twee verbonden. Het tweede deel gaat over de Heilige Doop.

Daarnaast is speciaal voor onze jongeren een beknopte versie geschreven, waarin de kern van deze leerstukken helder zijn verwoord.

Mocht de Heere ons allen verlichten door Zijn Heilige Geest en onze harten vernieuwen.

Dan zullen we ons verbonden weten aan Schrift en belijdenis, maar ook aan de geschriften van onze vaders, die een Schriftuurlijk bevindelijke waarheid mochten verkondigen en beschrijven.

Mocht de Heere Zijn Koninkrijk willen uitbreiden, ook onder de jongeren. Tot eer van Zijn Naam. Dat ons werk daarbij gebruikt mag worden.

VERBONDEN

2. De twee verbonden waar het over gaat

Samenvatting hoofdstuk 2

- Een verbond is een bindende afspraak tussen twee partijen. Daarbij worden onderling beloften en verplichtingen uitgesproken en vastgelegd.
- Mensen sluiten onderling verbonden met elkaar.
- God heeft ook verbonden met de mens gesloten: tijdelijke en eeuwige verbonden.
- Er zijn twee verbonden ten aanzien van de eeuwige staat van de mens: het werkverbond en het genadeverbond.

Wat is een verbond? Dit woord komt onder andere van het woord ‘verbinden’. Je weet wel dat het sluiten van een huwelijk ook wel een ‘huwelijksverbintenis’ wordt genoemd. Bruidegom en bruid worden dan aan elkaar verbonden. Het huwelijk tussen man en vrouw is ook een verbond en daarbij behoren plichten en beloften. Een verbond is dus een verdrag, een overeenkomst, een contract, een bindende afspraak tussen twee partijen.

Het huwelijk is een verbond tussen *mensen* onderling. In de Bijbel lezen we ook wel van andere verbonden tussen mensen. Een voorbeeld daarvan is het verbond van David en Jonathan (1 Samuël 23:18).

Verbond tussen David en Jonathan

Wanneer Saul David vervolgt, sluiten Jonathan en David een verbond met elkaar. Jonathan weet dat David koning zal worden. Naar de gewoonte van die tijd zou dan de familie van Saul gedood moeten

worden. Maar David zweert Jonathan dat hij hem en zijn nageslacht zal sparen.

Ga in vrede; hetgeen dat wij beiden in den Naam des HEEREN gezworen hebben, zeggende: De HEERE zij tussen mij en tussen u, en tussen mijn zaad en tussen uw zaad, zij tot in der eeuwigheid (1 Samuël 20:42).

Verbonden met tijdelijke en eeuwige betekenissen

In de Bijbel lezen we ook over verbonden die *God* met de mens heeft gesloten. Dat is een groot wonder. Want Hij is dat niet verplicht. Hij heeft de mens niet nodig om volmaakt te zijn. God is oneindig hoger dan de mens. Het is Gods goedheid en liefde om een verbond met de mens te sluiten. Welke verbonden heeft God met de mens gesloten? Verbonden met alleen een tijdelijke betekenis en verbonden met een betekenis voor tijd en eeuwigheid.

Gods verbonden met een *tijdelijke* betekenis gaan over aardse zaken. Een voorbeeld hiervan is het verbond met Noach, alle mensen en dieren.

Ook lezen we van een verbond van dag en nacht in Jeremia 33 vers 25: *Zo zegt de HEERE: Indien Mijn verbond niet is van dag en nacht; indien Ik de ordeningen des hemels en der aarde niet gesteld heb.*

In deze verbonden gaat het over tijdelijke zaken.

Gods verbond met Noach

- Na de zondvloed maakte de Heere een verbond met Noach, maar ook met alle mensen na hem. Ja, zelfs *met alle levende ziel (...), van het gevogelte, van het vee en van alle gedierte der aarde (...); van alle die uit de ark gegaan zijn, tot al het gedierte der aarde toe* (Genesis 9:10).
- Nooit zullen alle mensen en dieren meer door water vergaan. *Voortaan al de dagen der aarde zullen zaaiing en oogst, en koude en hitte, en zomer en winter, en dag en nacht niet ophouden* (Genesis 8:22).

- Als teken van dit Noachitische Verbond gaf de Heere de boog in de wolken, de regenboog.

Gods verbonden met een betekenis voor tijd en eeuwigheid gaan over de genade hier in dit leven en het eeuwige leven van de mens hierna. We vinden in Gods Woord twee verbonden die betrekking hebben op de eeuwige bestemming van de mens: het werkverbond en het genadeverbond.

De twee verbonden werden geleerd door de hele kerkgeschiedenis. Bijvoorbeeld door Augustinus (354-430), in de tijd van de Vroege Kerk. Tijdens de Reformatie (in de tijd van Luther en Calvijn) is dit opnieuw en meer uitgebreid beschreven. Ook in de Nadere Reformatie (in de tijd van bijv. ds. Smytegelt en ds. Hellenbroek) was hier veel aandacht voor.

Uit die tijd stamt ook de Statenvertaling met kanttekeningen. Daarin wordt ook over twee verbonden gesproken; zie bijvoorbeeld kanttekening 96 bij Galaten 4 vers 24: 'Namelijk het oude der wet, waarin beloofd wordt dat degene die de wet volkomenlijk onderhoudt, de zaligheid daardoor verkrijgen zal; en het nieuwe des Evangelies, waarin het eeuwige leven beloofd wordt den zondaren die in Christus geloven.' (Calvijn Institutie HII,10.9; HIII,17,1 en HIII,24,17)

Twee eeuwigdurende verbonden

Als eerste is er het werkverbond, dat door God is opgericht met Adam, als het hoofd van het werkverbond (Genesis 2:16 en 17). Adam vertegenwoordigde alle mensen (Romeinen 5:12).

Het andere verbond is het genadeverbond, dat door God is opgericht met Christus, als het Hoofd van het genadeverbond. Christus vertegenwoordigt alle uitverkorenen, dus al Zijn kinderen. Het genadeverbond is alleen voor de uitverkorenen; niet voor alle kerkmensen.

In deze *twee* verbonden gaat het over geestelijke zaken (Hebreeën 8:7 en 8:13) . Het is belangrijk dat we goed weten hoe Gods Woord hierover spreekt.

Alleen als de Heere ons leert wat het werkverbond inhoudt, zullen

we ook kennis krijgen van de betekenis van het genadeverbond. Als we de ernst van de val in Adam en de diepte van de doodstaat van de mens zuiver leren, krijgt juist de rijkdom van het genadeverbond alle waarde! Er is weleens gezegd: 'Wie recht van Adam (als het hoofd van het verbond der werken) weet te spreken, kan ook met veel lof van Christus (als Hoofd van het verbond der genade) spreken. Adam niet geleerd, is Christus niet begeerd.'

Het onwankelbare fundament van deze twee verbonden ligt in Gods besluit (Jesaja 54:9 en 10). Het ligt verankerd in de eeuwige Raad van God. Gods Woord spreekt over deze eeuwige Raad van 'voor de grondlegging der wereld' in Johannes 17 vers 24, Éfeze 1 vers 4 en in 1 Petrus 1 vers 20. De HEERE is de eeuwige Verbondsgod, de Jehovah. *Want uit Hem, en door Hem, en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid. Amen* (Romeinen 11:36).

Gods verbond is het geestelijke verdrag tussen God en de mens. Het heeft de Heere behaagd om verbondsgewijze met de mens om te gaan – ook wat betreft zijn eeuwige bestemming.

Het is *Gods* verbond, het begin is uit God. Daarom is het in de grond een eenzijdig verbond. Het verbond gaat immers van God uit en niet van de mens. Hij spreekt in de Bijbel steeds over 'Mijn verbond'. Het verbond is een soevereine beschikking van God. Dat betekent dat de Heere Zelf besloten heeft dit verbond te sluiten met de mens.

Wat een neerbuigende goedheid dat Hij een verbond met de mens wilde maken! Het doopformulier spreekt over dit eeuwige verbond met Zijn volk: 'Want als wij gedoopt worden in den Naam des Vaders, zo betuigt en verzegelt ons God de Vader dat Hij met ons een eeuwig verbond der genade opricht, ons tot Zijn kinderen en erfgenamen aanneemt, en daarom van alle goed ons verzorgen, en alle kwaad van ons weren, of ten onzen beste keren wil.' Het woordje 'ons' ziet op de uitverkorenen.

Dat eenzijdige verbond heeft ook een uitwerking bij de andere partij in het verbond, waardoor het tweezijdig wordt. Als God genade schenkt,

wordt een mens door die genade ook zelf werkzaam en gewillig gemaakt om met de Heere in een verbond te komen (NGB art. 17).

Bijbel met kanttekeningen, Inhoud des Nieuwen Testaments:

(dit staat aan het begin van het Nieuwe Testament)

Over het verbond:

‘Daarmee wordt eigenlijk het verbond zelf bedoeld dat God met de mensen heeft gemaakt. Om hun onder bepaalde voorwaarden het eeuwige leven te geven. Dat verbond is tweëerlei: *het oude* en *het nieuwe*.

Het oude is het verbond dat God gemaakt heeft met de eerste mens voor de val, waarin het eeuwige leven beloofd wordt onder voorwaarde van een volkomen gehoorzaamheid en onderhouding van de wet. Het wordt daarom *het verbond der wet* genoemd, dat God de Israëlieten opnieuw voorgehouden heeft. Opdat zij daaruit zouden leren verstaan (omdat deze voorwaarde door alle mensen overtreden is en nu door geen mens volbracht kan worden), dat zij hun zaligheid moeten zoeken in een ander verbond, dat *het nieuwe* genoemd wordt en dat daarin bestaat dat God Zijn Zoon tot een Middelaar verordineerd heeft en het eeuwige leven belooft onder voorwaarde dat wij in Hem geloven. Dat wordt *het verbond der genade* genoemd.’

N.B. In het genadeverbond worden geen voorwaarden gesteld; geloof en bekering zijn weldaden die de Heere schenkt aan Zijn volk, maar geen voorwaarden van het verbond (zie Hoofdstuk 5 “Het genadeverbond – De eis en de belofte van het genadeverbond voor Gods kinderen”).

HET WERKVERBOND (1)

3. Het verbond waardoor niemand meer zalig wordt

Samenvatting hoofdstuk 3

Het werkverbond

Tijd van

instelling: na de schepping, vóór de val

Partijen: God Drie-enig en Adam (hoofd en vertegenwoordiger van alle mensen)

Eis: volmaakte gehoorzaamheid aan de wet van liefde: God liefhebben boven alles en de naaste als zichzelf

Belofte: het eeuwige leven

Dreiging: de dood

Proefgebod: niet eten van de boom der kennis des goeds en des kwaads

Verbreking: het eten van de vrucht door Adam – onze diepe val in Adam

Er zijn twee verbonden over de eeuwige bestemming van de mens: het werkverbond en het genadeverbond (Hebreeën 8:7). In dit hoofdstuk gaat het over het eerste verbond: het werkverbond.

Volmaakte schepping

In 6 dagen van 24 uur heeft de Heere de hemel en de aarde geschapen. Zie Exodus 20 vers 11.

God heeft alles goed geschapen. Op de zesde dag schiep Hij de mens. *En God zeide: Laat Ons mensen maken, naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis* (Genesis 1:26). De kanttekeningen zeggen dat ‘beeld’ en ‘gelijkenis’ hetzelfde betekenen. Nadat God de mens geschapen had, sprak

Hij zelfs van 'zeer goed': *En God zag al wat Hij gemaakt had, en zie, het was zeer goed* (Genesis 1:31).

God heeft in Zijn onuitsprekelijke liefde de mens volmaakt geschapen. De mens mocht zijn Schepper kennen en liefhebben met een volmaakte wederliefde.

Heidelbergse Catechismus, antwoord 6

'God heeft den mens goed en naar Zijn evenbeeld geschapen, dat is in ware gerechtigheid en heiligheid, opdat hij God zijn Schepper recht kennen, Hem van harte liefhebben en met Hem in de eeuwige zaligheid leven zou, om Hem te loven en te prijzen.'

De mens is geschapen naar Gods beeld. Dat is: in ware kennis, gerechtigheid en heiligheid.

In ware kennis: Adam had een ware en zuivere kennis van God.

In gerechtigheid: Adam stond in een rechte verhouding tot God en Zijn heilige wet die ingeschapen was.

In heiligheid: Adam diende de Heere uit een rein hart, zonder zonde.

6 dagen van 24 uur

Exodus 20 vers 9-11: Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen; Maar de zevende dag is de sabbat des HEEREN uws Gods; dan zult gij geen werk doen, gij, noch uw zoon, noch uw dochter, noch uw dienstknecht, noch uw dienstmaagd, noch uw vee, noch uw vreemdeling, die in uw poorten is; Want in zes dagen heeft de HEERE den hemel en de aarde gemaakt, de zee, en alles wat daarin is, en Hij rustte ten zevenden dage; daarom zegende de HEERE den sabbatdag, en heiligde denzelven.

De Heere gebruikt voor 'dag' in vers 9 en 11 hetzelfde Hebreeuwse woord 'yom' als in Genesis 1. Bij elke scheppingsdag toch wordt gezegd: *Toen was het avond geweest en het was morgen geweest.* Dat zegt genoeg om aan gewone dagen te denken. Verder laat het Hebreeuwse woord voor dag in Genesis 1 geen andere opvatting toe dan die van een gewone dag (een etmaal).

Het werkverbond

Na de schepping sloot God een verbond met Adam. We noemen dat het werkverbond, omdat Adam door zijn werk van gehoorzaamheid het eeuwige leven kon verdienen. Het woord ‘werkverbond’ vinden we nergens in de Bijbel, maar de inhoud van het werkverbond wel (Genesis 2:16 en 17; Hoséa 6:7).

In Genesis 2 en 3 is alles te vinden wat het werkverbond inhoudt.

De dreiging van de dood bij het overtreden van het verbond:

En de HEERE God gebod den mens, zeggende: Van allen boom dezès hofs zult gij vrijelijk eten; Maar van den boom der kennis des goeds en des kwaads, daarvan zult gij niet eten; want ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven (Genesis 2:9,16 en 17).

De belofte van het eeuwige leven bij gehoorzaamheid van het verbond:

Toen zeide de HEERE God: Zie, de mens is geworden als Onze een, kennende het goed en het kwaad. Nu dan, dat hij zijn hand niet uitsteke en neme ook van den boom des levens en ete en leve in eeuwigheid (Genesis 3:22).

De profeet Hoséa gebruikt vergelijkbare woorden: *Maar zij hebben het verbond overtreden als Adam; daar hebben zij trouwelooslijk tegen Mij gehandeld (Hoséa 6:7).*

Niet alleen in het Oude Testament, maar ook in het Nieuwe Testament vinden we dit terug. Steeds lezen we dat het werkverbond verbroken is door Adam. Dat betekent dat alle mensen verloren zijn. Daartegenover wordt het genadeverbond gesteld. Dat wil zeggen dat alle uitverkorenen om Christus' wil zalig worden.

In Romeinen 5 vers 12-21 worden Adam en Christus als verbonds-
hoofden tegenover elkaar geplaatst. Adam – als het hoofd van het werkverbond – vertegenwoordigde het hele menselijke geslacht, alle mensen hoofd voor hoofd. Christus – als het Hoofd van het ge-

nadeverbond – vertegenwoordigde alle uitverkorenen.

Zo lezen we over de uitverkorenen in 1 Korinthe 15 vers 21 en 22: *Want dewijl de dood door een mens is, zo is ook de opstanding der doden door een Mens. Want gelijk zij allen in Adam sterven, alzo zullen zij ook in Christus allen levend gemaakt worden.*

Zie verder: Leviticus 18 vers 5; Matthéüs 19 vers 17; Romeinen 7 vers 10; Romeinen 10 vers 5.

Nederbuigende goedheid

Het was Gods liefde en goedheid om een verbond met Zijn schepsel te sluiten. In het verbond handelde de Heere in liefde en vriendschap. Wat Hij beloofde, werd vastgelegd.

Adam is niet *in* het verbond geschapen, want dan kon hij het verbond niet vrijwillig aanvaarden. Het verbond heeft hij na zijn schepping vrijwillig aanvaard. Niet Eva, maar alleen Adam was het verbondshoofd. Wel was Eva in het werkverbond begrepen, omdat Adam ook haar verbondshoofd was. Ze was uit Adam voortgekomen. De bedoeling van het werkverbond was dat de mens de Heere vrijwillig zou liefhebben, eren en vrezen. En het eeuwige leven zou krijgen.

Het werkverbond geldt niet alleen Adam, maar alle mensen. Adam vertegenwoordigde in het werkverbond het hele menselijke geslacht. Als hij gehoorzaam zou zijn, zouden alle mensen zalig worden. Toen hij van de boom der kennis des goeds en des kwaads at, was hij ongehoorzaam en verbrak hij het verbond. Tegelijk met Adam heb jij het verbond verbroken.

Adam is ons aller verbondshoofd. Hij vertegenwoordigde in het werkverbond heel het menselijk geslacht. Adam handelde namens alle mensen. Bleef hij staande, dan waren wij allen staande gebleven; zou hij vallen, dan zouden alle mensen in hem vallen (Romeinen 5:12).

God *eiste* in het werkverbond volmaakte gehoorzaamheid aan de wet. Deze wet had Adam niet ontvangen op stenen tafelen, maar die was in-

geschreven in zijn hart. De wet eist volmaakte liefde: God liefhebben boven alles en de naaste als zichzelf. *Gij zult liefhebben den Heere uw God met geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw verstand. Dit is het eerste en het grote gebod. En het tweede, aan dit gelijk, is: Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf* (Matthéüs 22:37-39).

God *beloofde* in het werkverbond het eeuwige leven. Hij bevestigde dat door middel van de boom des levens.

God stelde Adam ook op de proef en gaf hem zo de gelegenheid om te laten zien dat hij Hem van harte liefhad. Adam mocht niet eten van de boom der kennis des goeds en des kwaads. Dat noemen we het *proefgebod*. In het paradijs met zo veel overvloed van eten en drinken was dat geen moeilijke opdracht. Juist niet: Adam had alle vermogens ontvangen om dit te kunnen doen. Dit was geen valstrik om Adam daarin te laten vallen, maar het was een liefdesgebod, zodat Adam zijn wederliefde tot Zijn Schepper kon tonen.

Het proefgebod

En de HEERE God gebod den mens, zeggende: Van allen boom dezès hofs zult gij vrijelijk eten; maar van den boom der kennis des goeds en des kwaads, daarvan zult gij niet eten; want ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven (Genesis 2:16, 17).

In de kanttekening staat bij deze tekst: 'Hebr. stervende sterven. Versta hiermede drieërlei dood: 1. de lichamelijke met al zijn voorgaande ellenden; 2. de geestelijke dood der ziel; 3. de eeuwige dood, die tegelijk is lichamenlijk en geestelijk.'

Belofte en bedreiging

Je ziet dat er niet alleen een belofte, maar ook een bedreiging in dit proefgebod is. Wanneer Adam ongehoorzaam zou zijn en het werkverbond zou verbreken, dreigde de straf. Welke straf? De drievoudige dood. Adam zou dan drie soorten dood onderworpen zijn: de tijdelijke, de geestelijke en de eeuwige dood.

De tijdelijke dood: het einde van het leven, de scheiding van ziel en lichaam bij het sterven.

De geestelijke dood: het missen van Gods gunst en liefde; de onmacht om het goede te doen door onze doodstaat; we liggen in de slavernij van zonde en satan.

De eeuwige dood: het eeuwig stralijden in de hel.

God bevestigde die dreiging door de boom der kennis des goeds en des kwaads. *Maar van den boom der kennis des goeds en des kwaads, daarvan zult gij niet eten; want ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven* (Genesis 2:17).

Moedwillig verbroken

Kon de mens dat verbond houden? Ja, want God had hem goed en oprecht geschapen. Daarom was het voor de mens niet moeilijk. Hij was geschapen naar Gods beeld, in ware kennis, gerechtigheid en heiligheid. De mens had ook een goede, vrije wil.

Maar *heeft* Adam het werkverbond gehouden? Nee, ondanks de vele bewijzen van Gods liefde heeft hij toch van de boom der kennis des goeds en des kwaads gegeten.

De aanleiding was de verleiding van satan. Maar we kunnen satan niet de schuld geven. Het was *moedwillige* ongehoorzaamheid van Adam. Hij zondigde niet onbewust, hij wist heel goed wat hij deed! (Hoséa 6:7)

Het was ook *vrijwillige* ongehoorzaamheid, want hij werd door niemand gedwongen tot zonde. Daarmee overtrad hij het proefgebod. Hij verbrak het werkverbond. Met één daad heeft Adam alle geboden van Gods heilige wet overtreden. Terwijl hij wist dat de dood daaraan verbonden was. Wat een rampzalige val – rampzalig voor Adam en voor al zijn nakomelingen!

Adam is gevallen, daarom zijn wij allen in hem gevallen. *Daarom, gelijk door één mens de zonde in de wereld ingekomen is, en door de zonde de dood, en alzo de dood tot alle mensen doorgegaan is, in welken allen gezondigd hebben* (Romeinen 5:12).

Genesis 3

1 De slang nu was listiger dan al het gedierte des velds, hetwelk de HEERE God gemaakt had; en zij zeide tot de vrouw: Is het ook, dat God gezegd heeft: Gijlieden zult niet eten van allen boom dezès hofs?

2 En de vrouw zeide tot de slang: Van de vrucht der bomen dezès hofs zullen wij eten;

3 Maar van de vrucht des booms, die in het midden des hofs is, heeft God gezegd: Gij zult van die niet eten, noch die aanroeren, opdat gij niet sterft.

4 Toen zeide de slang tot de vrouw: Gijlieden zult den dood niet sterven;

5 Maar God weet, dat, ten dage als gij daarvan eet, zo zullen uw ogen geopend worden, en gij zult als God wezen, kennende het goed en het kwaad.

6 En de vrouw zag, dat die boom goed was tot spijsze, en dat hij een lust was voor de ogen, ja, een boom, die begeerlijk was om verstandig te maken; en zij nam van zijn vrucht en at; en zij gaf ook haar man met haar, en hij at.

HET WERKVERBOND (2)

4. De gevallen mens

Samenvatting hoofdstuk 4

- Het werkverbond geldt nog steeds voor ons.
- Gevolg van de diepe val: alle mensen liggen door erfzonde in de staat des doods.
- Na de val: nog redding mogelijk? Ja, eenzijdig vanuit God door Christus.

Diep gevallen

Misschien komt de gedachte in je op: 'Is dan die ene zonde echt zo erg, dat daar de drievoudige dood op moet volgen?'

Ja, elke zonde is Godonterend en Majesteitsschennis. Wanneer je ongehoorzaam bent, is dat erg; je hebt straf verdiend. Wanneer je openlijk tegen de politie ingaat, kan dat een boete opleveren; of je wordt zelfs meegenomen naar het politiebureau. Maar als je koning Willem Alexander uit zou schelden en bedreigen... Dan word je zeker opgepakt en zal dit een zware straf opleveren. Hierin zie je: hoe hoger de waardigheid van een persoon is, hoe zwaarder de straf is. En God is de allerhoogste Majesteit! 'Daarom zo eist Zijn gerechtigheid dat de zonde, welke tegen de allerhoogste majesteit Gods gedaan is, ook met de hoogste, dat is met de eeuwige straf aan lichaam en ziel gestraft worde' (Heidelbergse Catechismus, antwoord 11).

Deze eerste zonde is eigenlijk een verzameling van vele zonden:

- ongehoorzaamheid: Adam luisterde niet naar Gods gebod.
- ongeloof: Adam geloofde God niet, maar geloofde de satan.
- zondige begeerte: Adam begeerde de verboden vrucht.

- opstand: Adam wilde als God zijn en daarmee koos hij voor de satan als koning.
- leugen: Adam maakte God tot een leugenaar en deed alsof satan de waarheid sprak.
- hoogmoed: Adam beeldde zich in als God te kunnen zijn, kennende het goed en het kwaad (niet om te weten wat goed en kwaad is, maar zelf te bepalen wat goed en kwaad is.)
- afgoderij: Adam verwierp God en aanbad de satan.
- ondankbaarheid: Adam had zoveel rijke vruchten om te eten; en juist die ene verboden vrucht wilde hij eten.
- verachting: Gods bevel werd veracht en satan geëerd.
- diefstal: Adam nam wat hem niet toekwam.

Ja, alle geboden heeft Adam in één zonde overtreden (zie onderstaand gedicht, uit *De Bijbelse Geschiedenis* van C. Huisman, deel 1).

Adams zonde is overtreding van alle geboden (Jacobus Revius; 1586-1658)

Heft op uw hart, aanhoort deez' reden
Gij mensen al, en daar op let
Hoe Adam met zijn overtreden
Vertreden heeft de ganse wet

1e gebod:

De Heer', zegt hij, heb ik verachtet,
Niet nageleefd Zijn zacht gebod:
Maar, arme aardeworm, getrachtet
Mijzelf te maken tot een God.

2e gebod:

Zijn zuiver beeld heb ik verloren
Het onvervalste licht en recht;
Des duivels beeld heb ik verkoren
En dien hém, als zijn eigen knecht.

3e gebod:

Gods Naam heb ik misbruikt, gelasterd;
Want voelende mijns Heeren straf
Ik klaagde dat ik was verbasterd
Door d' vrouw die Hij mij zelve gaf.

4e gebod:

Der zielen rust heb ik lichtvaardig
Door mijne dwaasheid uitgeblust,
En mij gemaakt, helaas onwaardig
Te komen in de hoogste rust.

5^e gebod:

Mijn eeuw'ge Vader en Behoeder
Heb ik verwekt tot storenis,
De aarde, mijn getrouwe moeder,
Om mijnentwil vervloekt nu is.

7^e gebod:

Het huwelijk heb ik verbroken
Waardoor ik aan U was verplicht,
En lig in schaamte neergedoken
Verjaagd van voor Uw aangezicht.

9^e gebod:

Der slangen gif heb ik gesmaket
Zijn vals getuigenis geloofd,
Zijn zonde tot de mijn gemaket,
Zijn straf getogen op mijn hoofd.

6^e gebod:

Doodslag, o God, heb ik bedreven.
Had ik gehouden slechts Uw Woord:
Ik en mijn zaad zou eeuwig leven,
Nu heb ik hen en mij vermoord.

8^e gebod:

Een dief ben ik van Uwe gaven:
Ik heb gestolen en geplukt
De vrucht, waardoor als arme slaven
Uw vrije schepsels zijn verdrukt.

10e gebod:

Mijne oge heeft mijn hart verleidet
Tot snode lust en eigen baat.
Ter wereld heb ik uitgebreidet
De wortelspruit van alle kwaad.

Het werkverbond voor ons?

Het werkverbond is verbroken (Romeinen 5:12; Hoséa 6:7). Is het daarmee ook afgedaan? Of geldt het werkverbond nog steeds voor ons? De verbreking van het werkverbond geldt de *belofte*. We kunnen uit de werken van de wet niet gerechtvaardigd voor God worden. We kunnen het eeuwige leven niet meer verdienen, omdat we de wet niet meer kunnen houden (God liefhebben boven alles en de naaste als onszelf).

Maar de *eis* of plicht blijft wel gelden voor ons: God eist nog steeds van ieder mens volkomen liefde en gehoorzaamheid. God eist van ons allen Zijn beeld terug! Ook van jou! De Heere heeft recht op je hart, je leven, je tijd en je liefde!

God is de Onveranderlijke. Door de val is er aan Gods kant geen verandering in het werkverbond. Hij verandert Zijn eis niet, want dan zou Hij onrechtvaardig zijn. Het leven is te verkrijgen in een weg van

volkomen gehoorzaamheid aan de wet. Dat is voor een gevallen mens helemaal onmogelijk geworden. Alleen Christus kan het eeuwige leven wedergeven door Zijn verdienste.

Door deze verschrikkelijke zondeval liggen wij allemaal in een doodstaat: we zijn dood door de misdaden en de zonden (Éfeze 2:1 en 5). We zijn God en Zijn heerlijkheid kwijtgeraakt (Romeinen 3:23). We missen de gerechtigheid voor God: we hebben niets om de schuld te betalen. Daarom rust Gods toorn op ons. We hebben de drievoudige dood verdiend. Alle tijdelijke en eeuwige straffen liggen op ons. We liggen in een totale geestelijke onmacht. We zijn onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad. *Allen zijn zij afgeweken, tezamen zijn zij onnut geworden; er is niemand die goed doet, er is ook niet tot één toe* (Romeinen 3:12). Dat leert ons ook de Heidelbergse Catechismus, in vraag 8: ‘Maar zijn wij alzo verdorven, dat wij ganselijk onbekwaam zijn tot enig goed en geneigd tot alle kwaad?’ En dan luidt het antwoord: ‘Ja wij, tenzij dan dat wij door den Geest Gods wedergeboren worden.’

De val besloten?

Heeft de Heere de val in Adam van eeuwigheid besloten? Laten we met eerbied en voorzichtigheid hierover spreken. We mogen nooit denken dat God de schuld van de val zou zijn.

Maar God heeft alles wat er zou gaan gebeuren, besloten. *Gode zijn al Zijn werken van eeuwigheid bekend* (Handelingen 15:18). Niets gebeurt er zonder Gods besluit en wil: de schepping van de aarde, de val in het paradijs, het lijden van Christus als Zaligmaker.

Ds. F. Mallan (1925-2010) schreef in *De Wachter Sions* (24e jaargang, nummer 29): ‘Nu is het nooit te ontkennen dat God alles van eeuwigheid besloten heeft wat er in de tijd gebeurt. Zou er iets gebeuren waar God van eeuwigheid geen wetenschap van droeg? Denkt men soms dat er dingen gebeuren waar God niet op berekend is geweest? Er zouden dan gebeurtenissen plaatsvinden die Hem geheel overvallen? Als men het zich zo voorstelt, hoe menselijk denkt men dan toch van God.’

Waarom heeft God de zondeval niet tegengehouden? Wij kennen en begrijpen Gods gedachten niet. *Want gelijk de hemelen hoger zijn dan de aarde, alzo zijn Mijn wegen hoger dan uw wegen, en Mijn gedachten dan ulieder gedachten* (Jesaja 55:9). Door genade mag men daaronder buigen. Dan zien we dat God nu te meer verheerlijkt wordt in Zijn rechtvaardigheid in het straffen van de zonde. Maar ook wordt Hij verheerlijkt in Zijn genade en barmhartigheid tot Zijn kinderen. Voor de val kende de mens die eigenschappen van God niet. Wat een wonder: God betoont Zijn eeuwige, oneindige liefde aan vijanden!

Laten we God maar niet ter verantwoording roepen: *Maar toch, o mens, wie zijt gij, die tegen God antwoordt? Zal ook het maaksel tot den-gene die het gemaakt heeft, zeggen: Waarom hebt gij mij alzo gemaakt?* (Romeinen 9:20).

Ds. G.H. Kersten (1882-1948), *De Heidelbergse Catechismus*, zondag 3

‘God heeft niet alleen van eeuwigheid geweten dat de mens vallen zou, maar Hij heeft de val besloten. Hij weet alle dingen uit kracht van Zijn besluit en met zekerheid, dat zij geschieden zullen. Augustinus voerde al tegen Pelagius aan, dat aan de zonde het besluit Gods voorafgegaan is. Dus heeft God de val gewild? Ja, hoewel Hij de zonde haat en straft, heeft Hij haar openbaring gewild, opdat Hij Zich in de redelijke schepselen verheerlijken zou, beide in rechtvaardigheid en barmhartigheid.

Met heilige voorzichtigheid betreden wij dit majestueus gebied en met al wat in ons is stellen wij toch vóór alles vast, dat God de zonde niet heeft gewerkt, maar de mens moedwillig van God afviel en satan toeviel. En toch, wat de mens vrijwillig deed, ging buiten Gods besluiten niet om, maar was door Hem van eeuwigheid bepaald, dat geschieden zou. ‘Het is gans goddeloos te zeggen, dat God de val van Adam wel tevoren heeft geweten, maar niet geordineerd door een eeuwig besluit.’ ‘Want de allergeeringste dingen in de natuur gebeuren niet zonder Gods besluit en wil (Matthéüs 10:30). God heeft ook door Zijn raad besloten zodanige werken, die zonden zijn.’

(W. Perkins, Werken, blz. 416).

Of gingen de gruweldaden van Judas, Herodes, Pontius Pilatus en de Joden buiten Gods besluit om? Immers neen! In Matthéus 26:24 zegt Christus Zelf, niet alleen dat Hij gaat sterven, maar dat Hij heengaat gelijk geschreven is. De profeten hadden Zijn heengaan beschreven en die beschrijving gebeurde door de bekendmaking van Gods raad aan hen. Judas moest verraad plegen; het Sanhedrin de handen aan Christus slaan; Pontius Pilatus het recht verdraaien. Dit alles moest geschieden, omdat God het tot in bijzonderheden in Zijn besluiten van eeuwigheid onveranderlijk had vastgelegd.

Bij wie kan nog enige twijfel overblijven inzake de bepaling van Gods raad over de zonde! Als Petrus door het Sanhedrin is losgelaten, roept hij het volk toe: *Want in der waarheid zijn vergaderd tegen Uw heilig Kind Jezus, Welke Gij gezalfd hebt, beiden Herodes en Pilatus met de heidenen en de volken Israëls, om te doen al wat Uw hand en Uw raad te voren bepaald had, dat geschieden zou* (Handelingen 4:28).

Al de gruwel dus tegen het heilig Kind Jezus begaan, die een eeuwige schuld laadde op de bedrivers ervan, geschiedde naar de bepaalde raad Gods. En zou dan de val van Adam niet in Gods raad van eeuwigheid zijn bepaald? God heeft die val niet alleen geweten, maar besloten. Ja, zelfs in die val was Gods toelating en besturing. Zonder deze toch had de duivel zijn aanval op Eva niet kunnen richten, noch gebruik hebben kunnen maken van de slang.'

In Adam

Nu zeg je misschien: 'Maar ik heb toch niet van die boom gegeten? Waarom raakt Adams zonde mij en alle mensen?' We hebben al eerder gezegd dat Adam ons verbondshoofd is. Hij vertegenwoordigde ons allemaal, heel het menselijke geslacht. Daarom hebben wij het werkverbond allemaal verbroken.

Voorbeeld erfzonde

Je kunt de erfzonde een beetje vergelijken met de Tweede Wereldoorlog.

Adolf Hitler verklaarde de oorlog aan verschillende landen. Door die daad kwamen alle inwoners van Duitsland in oorlog met andere landen. Of ze nu acht, achttien of tachtig jaar oud waren. Zelfs de kleine kinderen en baby's, die zich hier helemaal niet van bewust waren.

Zo zijn nu alle mensen in oorlog gekomen met de Heere. Alleen door wedergeboorte komt er vrede met God.

De zondeval raakt alle mensen, ook de kinderen. Nu ligt de erfzonde op ons. Waarin bestaat de erfzonde? In erfschuld en in erfsmet.

Erfschuld

De *erfschuld* wordt ons toegerekend. Het is de verbintenis tot straf om Adams zonde. De mens is dus verplicht de schuld van de zonde van Adam te betalen door het dragen van de straf.

Dat staat in de Bijbel: *Want de bezoldiging (loon) der zonde is de dood (...) (Romeinen 6:23a).*

Daarom, gelijk door één mens de zonde in de wereld ingekomen is, en door de zonde de dood, en alzo de dood tot alle mensen doorgegaan is, in welken allen gezondigd hebben. (...) Want gelijk door de ongehoorzaamheid van dien énen mens velen tot zondaars gesteld zijn geworden, alzo zullen ook door de gehoorzaamheid van Eén velen tot rechtvaardigen gesteld worden (Romeinen 5:12 en 19).

Erfsmet

De *erfsmet* erven we van onze voorouders. Het is de inklevende verdorvenheid – de verdorvenheid van ons hart – die zich verspreid heeft over de hele mens. Het is de verdorven bron van misdaden, waaruit alle zonden voortstromen. Dat is niet de 'zware' leer van een kerkverband, maar de leer van Gods Woord: *Wie zal een reine geven uit den onreine? Niet één (Job 14:4). Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren, en in zonde heeft mij mijn moeder ontvangen (Psalm 51:7).*

Is een baby onschuldig?

Een baby lijkt zo onschuldig, zo lief. Zou dat kindje al zonden hebben?

Maar als een baby driftig en ongeduldig wordt, merken we boosheid. Zondige boosheid. De zonde zit in het hart, maar vaak zien we het nog niet.

Ook bij kleine kinderen merk je het: ze zeggen 'nee', als moeder 'ja' zegt; ze worden kwaad, beginnen te schoppen, gaan schelden. Ook merk je dat ze 'het verbodene' elke keer weer opzoeken.

Ds. W. Perkins in *De Gereformeerde Katholiek*:

'De waarachtige en wezenlijke eigenschap van de erfzonde is **het ontbreken van gerechtigheid** in het verstand, wil, hartstochten en alle vermogens der ziel en des lichaams, dewelke de wet van ons vereist.'

Door de erfzonde staat elk mens, klein of groot, schuldig voor God. Want de mens is helemaal verdorven en onrein. Hij is onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad. En God is volmaakt heilig. *Want het bedenken des vleses is de dood; maar het bedenken des Geestes is het leven en vrede; Daarom dat het bedenken des vleses vijandschap is tegen God; want het onderwerpt zich der wet Gods niet; want het kan ook niet* (Romeinen 8:6 en 7).

Voorbeeld erfzonde

Wanneer wij geld erven van onze ouders die sterven, dan vinden wij dat niet onrechtvaardig, maar vanzelfsprekend. We aanvaarden die erfenis.

Maar wanneer wij arme ouders hebben en hun schulden erven? Daar zijn we het niet mee eens. Liefst zouden we ervan afkomen.

Als dat zo is - wie is er dan onrechtvaardig? Wij toch?

Goddelijk genadewonder

Alle mensen hebben erfzonde en kunnen uit zichzelf nooit meer in de gemeenschap met God terugkomen. Dat kan immers alleen wanneer hij zelf volmaakt heilig is.

Maar het onuitsprekelijke wonder is dat de HEERE Zelf voor een weg heeft gezorgd. De Vader heeft al van eeuwigheid Christus, de tweede

Persoon in het Goddelijke Wezen, aangesteld als Borg en Zaligmaker. Een borg betaalt de schuld voor iemand; zo betaalde Christus als Borg alle schuld voor Zijn uitverkorenen. Christus Zelf heeft van eeuwigheid op Zich genomen om de menselijke natuur aan te nemen. Hij is mens geworden, 'Die ontvangen is van den Heiligen Geest', dat Heilige dat uit Maria geboren is (Lukas 1:35). Hij bleef Gods Zoon. Hij heeft geen zonde gekend (2 Korinthe 5:21; Johannes 8:48).

Daarom is Hij de enige, ware en volkomen Zaligmaker en Borg voor Zijn volk en mogen zij in Hem roemen: *Want Dien Die geen zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem* (2 Korinthe 5:21).

Goddelijk wonder

Dit is een getrouw woord en alle aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om de zondaren zalig te maken, van welke ik de voornaamste ben (1 Timótheüs 1:15).

De Zoon van God kwam naar deze wereld en droeg de naam Jezus, dat is: Zaligmaker. *Want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden* (Matthéüs 1:21). Je begrijpt dat hier meer over te zeggen is. Dat hopen we in het volgende hoofdstuk te doen. Dit heeft alles te maken met het genadeverbond.

HET GENADEVERBOND (1)

5. Het verbond dat vast en onverbroken is

Samenvatting hoofdstuk 5

Het genadeverbond

<i>Tijd:</i>	van eeuwigheid – geopenbaard na de val
<i>Partijen:</i>	God Drie-enig en Christus (Hoofd en Vertegenwoordiger van alle uitverkorenen) Christus is het Hoofd, de Middelaar, de Borg van het genadeverbond
<i>Eis voor</i>	
<i>Christus:</i>	volmaakte gehoorzaamheid aan de wet van liefde en betalen van de straf
<i>Belofte voor</i>	
<i>uitverkorenen:</i>	het eeuwige leven
<i>Dreiging:</i>	de dreiging van de dood is weggenomen
<i>Verbreking:</i>	het genadeverbond kan nooit verbroken worden
<i>Gevolg:</i>	alle uitverkorenen liggen vast in de hand van de Vader en Christus

In hoofdstuk 1 las je al dat er twee verbonden zijn. In hoofdstuk 3 is het werkverbond besproken. Er is niet alleen een werkverbond, maar ook een genadeverbond. Daarover gaat dit hoofdstuk.

Wat is het genadeverbond? Ds. A. Hellenbroek (1658-1731) schrijft dat heel mooi in zijn vragenboekje: ‘Het is die weg langs welke God door Christus het eigendom van de zondaar wordt en hij een eigendom van God’ (Jeremia 31:33).

In het genadeverbond wordt weer hersteld wat in Adams val verloren

is. De geestelijke en eeuwige gemeenschapsband tussen God en Zijn volk wordt geschonken, op grond van Christus' verdienste, door de toepassing van de Heilige Geest. Die band is nooit te verbreken!

Van eeuwigheid

Het genadeverbond is gesloten in de eeuwigheid (Titus 1:2). Je zou kunnen zeggen: God was de zondeval in de tijd een eeuwigheid voor. Dat betekent: al voordat de mens van God afviel, heeft God voor een weg tot zaligheid gezorgd in het eeuwige genadeverbond (Psalm 2:7 en 8; Zacharía 6:13).

Wanneer er wordt gesproken over het 'genadeverbond van eeuwigheid', worden ook wel de woorden 'verbond der verlossing' of 'de raad des vredes' gebruikt. Het is een vrederaad of vredesoverleg geweest tussen de drie Goddelijke Personen. Er is een verbond gemaakt met de bedoeling om mensen te verlossen. Eigenlijk is dit een andere naam voor hetzelfde verbond.

Het verbond der verlossing gaat over het Goddelijke 'overleg' in de eeuwigheid, het genadeverbond over de uitwerking in de tijd. Het verbond der genade en het verbond der verlossing zijn dus niet twee *verschillende* verbonden. Het verbond der genade is de uitwerking in de tijd van het verbond der verlossing van eeuwigheid. Of anders gezegd: Het verbond der verlossing (van eeuwigheid) en het verbond der genade (in de tijd) is in aard en wezen één en hetzelfde verbond.

Vindplaatsen uit de Bijbel over de Vrederaad (Zacharía 6:13)

Vader: En zijn Heerlijke zal uit hem zijn, en zijn Heerser uit het midden van hem voortkomen; en Ik zal Hem doen naderen, en Hij zal tot Mij genaken; want wie is hij die met zijn hart borg worde om tot Mij te genaken? spreekt de HEERE (Jeremía 30:21).

Christus: Toen zeide Ik: Zie, Ik kom; in de rol des boeks is van Mij geschreven. Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen; en Uw wet is in het midden Mijns ingewands (Psalm 40:8 en 9).

Waarom heeft de Heere van eeuwigheid het genadeverbond opgericht? De Heere weet alles, Hij is alwetend. Hij wist dat door de zonde een scheiding zou komen tussen Hem en de mens. En dat wij door de diepe val in Adam in een doodstaat terecht zouden komen. Maar de Heere heeft van eeuwigheid een weg ter zaligheid uitgedacht. Zodat de verhouding tussen God en Zijn uitverkorenen genadig hersteld wordt en Zijn volk weer met Hem verzoend wordt. Dat is een groot en onbegrijpelijk wonder! Een verloren en vijandige zondaar wordt verzoend met de allerhoogste en heilige Majesteit.

Hoe is dat in het verbond toegegaan? We betreden hier een heilig grondgebied en ons past uiterste voorzichtigheid en eerbied, wanneer we hier over spreken. Deze zaken gaan ons verstand zo ver te boven! Toch reikt Gods Woord ons zaken aan om hier woorden aan te geven.

Drie Goddelijke Personen

Je weet wel wie daarmee bedoeld worden: de Vader, de Zoon en de Heilige Geest (Zie: Genesis 1:26; Psalm 45:8; Psalm 110:1; Psalm 33:6; Matthéüs 28:19 en 1 Johannes 5:7).

In de eeuwigheid is het genadeverbond gesloten. Een verbond wordt gesloten tussen meerdere partijen. Wie zijn de partijen in het genadeverbond?

- God Drie-enig, in de Persoon van de Vader. Hij is de hemelse Rechter. Hij wordt in dit verbond aangemerkt als de Handhaver van het Goddelijke recht.
- Christus, Gods eigen en natuurlijke Zoon als Middelaar. Hij stelt Zich als de Knecht van de Vader in de plaats van de uitverkorenen. Hij is hun Borg en Middelaar. God de Vader eist van Hem de betaling van de zonden. Die betaling wordt ook wel het rantsoen genoemd. Christus is het Verbondshoofd. Hij vertegenwoordigt de uitverkorenen; die allen en die alleen.

Welke plaats heeft Christus in het genadeverbond?

Christus is de *Middelaar* van het genadeverbond. Hij brengt de twee partijen bij elkaar op grond van recht: een rechtvaardig God en een doodschuldige zondaar. Dat kan omdat Christus aan het recht heeft voldaan. Hij is een Middelaar van voorspraak, maar ook van verzoening (Hellenbroek 12,2; 1 Johannes 2:1; Romeinen 3:25; Hebreeën 8:6; 1 Timótheüs 2:5).

Christus is de *Borg* van het genadeverbond (Hebreeën 7:22). Hij betaalt de oneindige zondesschuld van Zijn volk (Heidelbergse Catechismus, vraag en antwoord 17).

Christus is het *Hoofd* van het genadeverbond. Door Zijn gehoorzaamheid en lijden opent Hij de weg naar God voor een verloren zondaar (Romeinen 5:12-19).

We noemen dit verbond het genadeverbond, omdat alles onverdiend is, wat Gods volk ontvangt. Het is dus alles genade en alleen genade. Zonder enige verdienste van ons, alleen om de verdienste van Christus. De uitverkorenen zijn door de Vader aan Christus gegeven. Zij worden op Gods tijd wedergeboren en teruggebracht in de gemeenschap met God. Daarvoor gebruikt God Zijn Woord en het werk van de Heilige Geest.

Kenmerken van het genadeverbond

God heeft Zijn volk van eeuwigheid verkoren tot de zaligheid. *Gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem, voor de grondlegging der wereld, opdat wij zouden heilig en onberispelijk zijn voor Hem in de liefde (Éfeze 1:4).*

In Gods eeuwige besluit van de verkiezing gaat het erom *wie* zalig worden. In Gods eeuwige besluit van het verbond der genade gaat het erom *hoe* de uitverkorenen zalig worden: door de enige Middelaar Jezus. Het genadeverbond vloeit dus voort uit de verkiezing. (We lezen dit ook in de Leeruitspraken van 1931, zie hoofdstuk 8.)

Christus is het Verbondshoofd en vertegenwoordigt alle uitverkorenen. Het genadeverbond is dus alleen opgericht met en voor de uitverkorenen. Als lichaam van Christus zijn ze in zijn geheel al van

eeuwigheid begrepen in het genadeverbond. Maar persoonlijk, hoofd voor hoofd, worden ze in de wedergeboorte overgebracht in het wezen van het verbond.

Dit genadeverbond is geopenbaard in de tijd. Direct na de val werd het bekendgemaakt in de moederbelofte, de eerste belofte, in Genesis 3 vers 15: *En Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw, en tussen uw zaad en tussen haar Zaad; Datzelve zal u den kop vermorzelen, en gij zult Het de verzenen vermorzelen.* Daar toonde de HEERE Zijn eeuwige vredesgedachten.

De eis van het genadeverbond voor Christus

Wat is de eis van het genadeverbond *voor Christus*? Wat vraagt het genadeverbond dus van Christus? Dat zijn meerdere zaken: het verheerlijken van Gods eer en deugden; het gehoorzamen van de wet (Hebreeën 5:8 en 9; Romeinen 5:19); het dragen van de straf op de zonden (2 Korinthe 5:21; 1 Petrus 2:24); het stillen van Gods toorn; het wegnemen van de vloek.

Daarom is er voor de uitverkorenen vergeving van schuld en straf. En een recht op het eeuwige leven. Wie zijn deze uitverkorenen? Zij zijn hieraan te herkennen: zij worden in de tijd door de Heilige Geest wedergeboren en in Christus ingelijfd. Ze mogen door genade Christus en al Zijn weldaden aannemen. Ze hebben hun Zaligmaker lief en tonen dat door Hem te gehoorzamen.

De belofte van het genadeverbond voor Christus

Wat is de belofte *voor Christus* in het genadeverbond? De belofte voor Christus is dat Hij de uitverkorenen uit de hand van Zijn Vader ontvangt. Dat noemen we Zijn arbeidsloon.

Psalm 2 vers 7 en 8: *Ik zal van het besluit verhalen: de HEERE heeft tot Mij gezegd: Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegeneerd. Eis van Mij, en Ik zal de heidenen geven tot Uw erfdeel, en de einden der aarde tot Uw bezitting.*

Johannes 17 vers 6: *Ik heb Uw Naam geopenbaard den mensen die Gij*

Mij uit de wereld gegeven hebt. Zij waren Uwe, en Gij hebt Mij dezelve gegeven, en zij hebben Uw Woord bewaard.

De eis en de belofte van het genadeverbond voor Gods kinderen

Wat is de eis van het genadeverbond voor Gods kinderen, de ware gelovigen? Het genadeverbond eist helemaal niets meer van hen! Zij ontvangen alles uit genade! Het is alles een genadegift. De eis houdt voor hen meteen een belofte in: het geloof in Jezus Christus wordt geschonken. Dus zelfs dat geloof is een gift die hun in het genadeverbond wordt beloofd (Éfeze 2:8).

Wat is het geloof? Het is een voet die tot Christus gaat, een oog dat op Hem geslagen is, een hand die Hem aangrijpt, een hart dat Hem omhelst.

Het ware geloof is een stellig weten of kennis, waardoor ik alles voor waar houd wat ons God in Zijn Woord geopenbaard heeft. Maar het is ook een vast vertrouwen, dat de Heilige Geest door het Evangelie in mijn hart werkt. Ik mag geloven dat mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken is, uit louter genade, alleen om de verdienste van Christus' wil (Heidelbergse Catechismus, zondag 7).

Wat is er voor Gods volk een rijke belofte in het genadeverbond: de genade in dit leven en het eeuwige leven na dit leven! Er is geen dreiging meer voor hen. De prikkel van de dood is voor hen weggenomen. Die dreiging heeft Christus geheel weggenomen.

Romeinen 8 vers 1: *Zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn.*

Een onverbreekelijk verbond

Kan het genadeverbond nog verbroken worden, zoals het werkverbond verbroken is? Nee, het verbond is onverbreekbaar en onwankelbaar. Dat komt omdat Christus het Hoofd van het genadeverbond is. Hij is onwankelbaar. Daarom kunnen Gods kinderen nooit van de

genade afvallen. De HEERE bevestigt dat met een eed in Jesaja 54 vers 9 en 10 (zie kader).

Onverbrekelijk verbond

Want dat zal Mij zijn als de wateren Noachs, toen Ik zwoer dat de wateren Noachs niet meer over de aarde zouden gaan; also heb Ik gezworen dat Ik niet meer op u toornen, noch u schelden zal. Want bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de HEERE, uw Ontfermer (Jesaja 54:9 en 10).

Wanneer de uitverkorenen geboren worden, liggen ze buiten God in een verbroken werkverbond.

Wie zijn Gods kinderen vóór de wedergeboorte? Ze zijn kinderen des toorns. Ze zijn vijanden van God. Ze liggen dood door de misdaden en zonden.

Hoe komen de uitverkorenen in het verbond der genade? Door de wedergeboorte of levendmaking (zie Dordtse Leerregels, hoofdstuk 3/4, artikel 12). Of anders gezegd: door de geboorte van boven uit God. Ze ontvangen dan het ware geloof in hun harten (Johannes 3:3).

Ze worden door de Heilige Geest van dood levend gemaakt. Dat noemen we ‘een staatsverwisseling’: ze worden uit de staat van de dood opgewekt tot de staat van genade.

En u heeft Hij mede levend gemaakt, daar gij dood waart door de misdaden en de zonden.

Ze zijn kinderen des toorns. Onder dewelke ook wij allen eertijds verkeerd hebben in de begeerlijkheden onzes vleses, doende den wil des vleses en der gedachten; en wij waren van nature kinderen des toorns, gelijk ook de anderen (Éfeze 2:1, 3).

Ds. F. Mallan, Catechisatielessen

‘Wij hebben er wel aan vast te houden dat het genadeverbond het-

zelfde is in wezen als het verbond der verlossing van eeuwigheid. Maar dan zeggen we het zo: In het verbond der verlossing van eeuwigheid, dat we dan ook het genadeverbond kunnen noemen, waren de uitverkorenen voorwerpelijk in het verbond; in Christus, uit kracht van verkiezing.

Maar ze moeten in de tijd onderwerpelijk in het verbond der genade overgaan. En dat gebeurt door wederbarende genade.'

Een groot wonder is in hun leven gebeurd! Ze zijn van een *kind van toorn* tot een *kind van God* geworden. Wat is Gods volk rijk en gelukkig. *Welgelukzalig is het volk welks God de HEERE is; het volk dat Hij Zich ten erve verkoren heeft* (Psalm 33:12).

	Werkverbond	Genadeverbond
Tijd	na de schepping, voor de val	van eeuwigheid – geopenbaard na de val
Partijen	God Drie-enig en Adam	God Drie-enig en Christus
Hoofd	Adam = hoofd van het werkverbond en vertegenwoordiger van alle mensen	Christus = het Hoofd, de Middelaar, de Borg van het genadeverbond en Vertegenwoordiger van alle uitverkorenen
Eis	eis voor de mens: volmaakte gehoorzaamheid aan de wet van liefde: God liefhebben boven alles en zijn naaste als zichzelf	eis voor Christus: volmaakte gehoorzaamheid aan de wet van liefde; het betalen van de straf
Belofte	het eeuwige leven	het eeuwige leven voor de uitverkorenen
Dreiging	de dood	de dreiging van de dood is weggenomen

Proef- gebod	niet eten van de boom der kennis des goeds en des kwaads	geen proefgebod – alles is volbracht – niets uit de mens
Ver- breking	door het eten van de vrucht door Adam - onze diepe val in Adam	het genadeverbond kan nooit verbroken worden
Gevolg	alle mensen liggen door erfzonde in de staat des doods	alle uitverkorenen liggen vast in de hand van de Vader en Christus

HET GENADEVERBOND (2)

6. De beloften van het genadeverbond

Samenvatting hoofdstuk 6

De beloften van het genadeverbond

- zijn bestemd voor Gods volk.
- worden aan alle hoorders gepredikt.
- worden door de Heilige Geest geschonken aan Gods volk.

De beloften zijn één; ze zijn alle bestemd voor Gods volk. Die beloften hebben twee vormen:

- voorwaardelijke beloften: ze zijn voor Gods volk. De voorwaarde wordt door de Heilige Geest in het hart van Gods kinderen gewerkt.
- volstreckte beloften: ze zijn voor Gods volk. De belofte wordt aan Gods kind vervuld door de Heilige Geest.

Over de beloften van het genadeverbond is al veel geschreven. Ook in het boek 'Wet en Evangelie', hoofdstuk 6 en 7. Het is goed om die hoofdstukken erbij te nemen.

Beloven en toepassen

Christus heeft als Borg van het genadeverbond de zaligheid voor Zijn volk verdiend. Hij schenkt de zegeningen van het verbond door de Heilige Geest (Jesaja 53:11; Kolossenzen 2:13). Die zegeningen worden ook wel 'de weldaden van het verbond' of 'de goederen van het verbond' genoemd.

God belooft aan al Zijn kinderen die zegeningen. Wat Hij belooft, geeft Hij ook, past Hij ook toe door het werk van de Heilige Geest (Johannes

6:39; Johannes 10:28; Johannes 16:13). Daarom zijn de beloften van het genadeverbond alleen voor degenen die in het verbond zijn. Dat zijn Gods kinderen.

Zijn sommige beloften niet voor alle hoorders?

Nee, *alle* beloften van het genadeverbond zijn alleen voor de uitverko-
renen. Gods schenkt nooit Zijn beloften aan verworpenen, omdat Chris-
tus deze beloften alleen voor Zijn kinderen heeft verdiend door Zijn lij-
den en sterven en gehoorzaamheid. Hij past de belofte bij hen dan ook
zeker toe op Zijn tijd. Iets wat de Heere belooft, past Hij zeker toe.

Gods beloften zijn getrouw

Numeri 23 vers 19: *God is geen man, dat Hij liegen zou, noch eens
mensen kind, dat het Hem berouwen zou; zou Hij het zeggen en niet
doen, of spreken en niet bestendig maken?*

2 Korinthe 1 vers 20: *Want zovele beloften Gods als er zijn, die zijn
in Hem ja, en zijn in Hem amen, Gode tot heerlijkheid door ons.*

De kanttekeningen zeggen hierbij: 'Want gelijk Christus altijd Dezelf-
de is in Gods beloften, die onveranderlijk zijn, alzo zijn alle beloften
Gods van onze zaligheid ja (dat is, waarheid) en amen (dat is, gewis-
heid en vastigheid in Christus), omdat God in het Nieuwe Verbond
geen beloften der zaligheid doet, noch volbrengt, dan in Christus en
door Christus.'

Beloften in twee vormen

De beloften zijn één; ze zijn alle bestemd voor Gods volk. Die beloften
hebben twee vormen. Er zijn voorwaardelijke en onvoorwaardelijke/
volstreckte beloften. Maar ze zijn allemaal alleen voor Gods volk be-
stemd (zie ook dr. A. Comrie (1706-1774), *De eigenschappen des geloofs*,
de laatste preek).

1. Een *voorwaardelijke* belofte – er wordt een voorwaarde genoemd
in de belofte. Die voorwaarde (honger, dorst, vermoeid, belast) wordt

door de Heilige Geest gewerkt. Hij werkt dat in het hart van Gods volk. Dus de mens kan die voorwaarde niet zelf werken. Het is Gods wil en welbehagen om Zijn zegen te geven aan Zijn volk, in wie de genoemde werkzaamheden gevonden worden. Dat is alleen uit Zijn onverdiende genade en barmhartigheid.

Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven (Matthéüs 11:28). De Heere belooft rust aan de vermoeiden en belasten; aan degenen die vermoeid en belast zijn met hun zonden.

Zo iemand dorst, die kome tot Mij en drinke (Johannes 7:37). Wie worden genodigd? De dorstigen, die dorsten naar Christus en Zijn gerechtigheid.

2. Een *onvoorwaardelijke* of *volstreckte* belofte – er wordt geen voorwaarde genoemd in de belofte (Calvijn Institutie III.10.8). De belofte wordt zeker vervuld door de Heilige Geest in het hart van Zijn kinderen. Het is Gods wil en welbehagen om Zijn zegeningen te geven aan Zijn kinderen. Zonder daarbij ook maar in iets te letten op hun gemoedsgesteldheid, zielsgestalten of werkzaamheden (Jesaja 44:3; Jesaja 53:11; Kolossenzen 2:13; 1 Johannes 2:25; Éfeze 2:8). Het is tot roem van Zijn vrije genade.

Ik, Ik ben het, Die uw overtredingen uitdelg om Mijnentwil (Jesaja 43:25).

Ik zal u niet begeven en Ik zal u niet verlaten (Hebreeën 13:5).

Prediking van de beloften

Hoe moeten de beloften van het genadeverbond gepredikt worden? De beloften worden aan alle hoorders *verkondigd* of *voorgesteld*.

‘Voorts is de belofte des Evangelies, dat een iegelijk die in den gekruisigden Christus gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe; welke belofte aan alle volken en mensen tot welke God naar Zijn welbehagen Zijn Evangelie zendt, zonder onderscheid moet verkondigd en voorgesteld worden, met bevel van bekering en geloof’ (Dordtse Leerregels, hoofdstuk 2, artikel 5).

Gods Woord en de beloften worden aan alle hoorders gepredikt. Daarom is de mens niet alleen verantwoordelijk voor de prediking van de

wet die tot hem komt, maar ook voor de prediking van het Evangelie, voor de belofte van het Evangelie die hem gepredikt wordt. *Hoe zullen wij ontvlieden, indien wij op zo grote zaligheid geen acht nemen?* (Hebreeën 2:3). Maar de beloften worden niet aan de onbekeerden aangeboden in de betekenis van ‘willen geven’ of ‘schenken’. In de kerkgeschiedenis sprak men verschillend over de beloften. Maar omdat sommige uitdrukkingen verwarring gaven en door anderen misbruikt werden, houden we ons aan hetgeen de Bijbel met de kanttekeningen ons voorhouden.

Mag de genade aangeboden worden? Nee, niet wanneer met aanbidding ‘schenking’ bedoeld wordt; ja, wanneer met aanbidding ‘prediking’ of ‘verkondiging’ bedoeld wordt. De wedergeboorte en geloof zijn giften van God, die de Heilige Geest zonder ons in ons werkt (Dordtse Leerregels III/IV, 12; Hellenbroek 11,5).

Want uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof, en dat niet uit u, het is Gods gave (Éfeze 2:8).

Handelingen 2:39: *Want u komt de ⁸⁰belofte toe, en ⁸¹uw kinderen, en allen die daar ⁸²verre zijn, zovelen als er de Heere onze God ⁸³toe roepen zal.*

Kanttekening 80: ‘Namelijk die tevoren is aangehaald uit Joël 2:28, en dat ook volgens het verbond Gods, dat Hij met Abraham en zijn zaad gemaakt heeft, Genesis 17:7.’

Kanttekening 81: ‘Dat is, uw zonen en dochters, gelijk daar staat Joël 2:28.’

Kanttekening 82: ‘Dat is, die nog namaals zullen geboren worden, van geslacht tot geslacht; of den heidenen; want die worden ook gezegd verre geweest te zijn, Jes. 57:19, Éfeze 2:13.’

Kanttekening 83: ‘Namelijk tot de uitverkoren Joden, door de predicatie des Evangelies.’

Hoe gevaarlijk is het om te denken dat de beloften van het genadeverbond voor iedereen zijn. Dan zou de Heere aan iedere hoorder en

iedere gedoopte de zaligheid beloven. Dat kan toch niet?

Als de Heere aan mij belooft dat ik zalig zal worden, dan gebeurt het toch ook? Jazeker. Wat de Heere beloofd heeft, dat vervult Hij. Dat zien we bij Abraham; hij moest 25 jaar op de geboorte van zijn beloofde zoon Izak wachten. Maar de Heere vervulde op Zijn tijd Zijn belofte. Want God is geen mens dat Hij liegen kan.

Daarom is het niet Bijbels om te zeggen: de Heere heeft mij iets beloofd - maar ik moet het wel aannemen, anders krijg ik het niet - ik kan ook het verbond breken en ga de wereld dienen - dan is hetgeen de Heere beloofd heeft, niet vervuld. Dan krijgen we een theologie met een machtige zondaar en een onmachtig belovend God.

Sommigen gaan nog verder. Ze zeggen dat de Heere de beloften aan alle hoorders belooft en schenkt, maar pas als de beloften door het geloof aangenomen worden, krijgen deze hun kracht tot zaligheid. Wanneer is dat? Wanneer een mens het verbond door het geloof aanvaardt. Dit verschil geeft verwarring: hoe kan dat? Het is wel geschonken en toch niet gekregen en toegepast? Wanneer de Heilige Geest genade geeft, dan zal Gods kind dat door het geloof ook aannemen.

Twee wegen

Wordt Christus dan niet aan iedereen gepredikt? Ja, het Evangelie wordt aan alle hoorders gepreekt. Omdat een prediker niet weet wie er wel of niet uitverkoren zijn, komt de verkondiging van de wet en van het Evangelie tot alle hoorders. De grootheid van de zonde en de rijkdom van Christus moet aan allen voorgesteld worden.

De Heilige Geest past het toe in de harten van Zijn volk. Daarom moet een prediker tot allen spreken. Maar een prediker separeert ook. Hij maakt verschil tussen de rechtvaardige en de goddeloze. Gods Woord sluit in of sluit buiten, door de werking van Gods Geest.

Dat lezen we duidelijk in de Heidelbergse Catechismus, Zondag 31, vraag en antwoord 84: *Vr.* Hoe wordt het hemelrijk door de prediking des heiligen Evangelies ontsloten en toegesloten? *Antw.* Alzo, als, volgens het bevel van Christus, aan de gelovigen, allen en een

iegelelijk, verkondigd en openlijk betuigd wordt dat hun, zo dikwijls als zij de belofte des Evangelies met een waar geloof aannemen, waarachtiglijk al hun zonden van God, om der verdiensten van Christus wil, vergeven zijn; daarentegen allen ongelovigen, en die zich niet van harte bekeren, verkondigd en betuigd wordt dat de toorn Gods en de eeuwige verdoemenis op hen ligt, zolang als zij zich niet bekeren; naar welk getuigenis des Evangelies God zal oordelen, beide in dit en in het toekomstige leven.'

Daarom heeft Gods Woord twee kanten: het wel en het wee. Jesaja 3 vers 10 en 11: *Zegt den rechtvaardige, dat het hem welgaan zal; dat zij de vrucht hunner werken zullen eten. Wee den goddeloze, het zal hem kwalijk gaan; want de vergelding zijner handen zal hem geschieden.*

De Heere roept de onbekeerden op tot bekering.

Jesaja 55 vers 6 en 7: *Zoekt den HEERE terwijl Hij te vinden is; roept Hem aan terwijl Hij nabij is. De goddeloze verlate zijn weg, en de onrechtige man zijn gedachten; en hij bekere zich tot den HEERE, zo zal Hij Zich zijner ontfermen, en tot onzen God, want Hij vergeeft menigvuldiglijk.*

Jesaja 45 vers 22: *Wendt u naar Mij toe, wordt behouden, alle gij einden der aarde; want Ik ben God en niemand meer.*

Er is ook een bevel om te geloven in Markus 1 vers 15: *Bekeert u en geloof het Evangelie.*

Goddelozen kunnen nog bekeerd worden. De Heilige Geest werkt het wonder van wedergeboorte, bekering, geloof en nieuw leven. Alleen door dit Goddelijke wonder kan en zal Gods volk zalig worden.

Jesaja 55 vers 13: *Voor een doorn zal een dennenboom opgaan, voor een distel zal een mirtenboom opgaan; en het zal den HEERE wezen tot een naam, tot een eeuwige teken, dat niet uitgeroeid zal worden.*

HET GENADEVERBOND (3)

7. Door wedergeboorte in het genadeverbond

Samenvatting hoofdstuk 7

In het verbond: door wedergeboorte komt de uitverkorene in het wezen van het genadeverbond.

Wedergeboorte

(in engere zin): van geestelijk dood geestelijk levend gemaakt worden door de Heilige Geest.

Erf van het

genadeverbond: de uiterlijke bediening van het genadeverbond = de openbaring van het genadeverbond = leven onder Gods Woord

Doop: teken van het verbond – door de Doop niet in het genadeverbond

Doop: groot voorrecht – onder Gods Woord – op erf van het genadeverbond

In het vorige hoofdstuk staat wat het genadeverbond is. Maar hoe komen de uitverkorenen in het verbond der genade? Ds. A. Hellenbroek zegt het in het vragenboekje als volgt:

‘God nadert eerst tot hem, als Hij de zondaar vriendelijk nodigt en bidt (2 Korinthe 5:20). Met veel ernst en oprechtheid (Ezechiël 33:11); en al zijn zwaarigheden oplost (Jesaja 55:2). Hierdoor trekt God met mensenzelen en met touwen der liefde (Hoséa 11:4).

De zondaar neemt de Heere aan tot zijn God en geeft zich geheel aan Hem over tot een eigendom (Hooglied 2:16). De zondaar doet dit bedaard, vrijwillig, armoedig, gelovig, oprecht, met een gehele toestemming aan de eisen, zowel als aan de beloften des verbonds (Psalm 51:8).’

Door wedergeboorte in het verbond (Ezechiël 20:37)

De Heilige Geest werkt de wedergeboorte en schenkt het geloof in de harten van de uitverkorenen. Dan worden ze in het verbond en daarmee in Christus ingelijfd. Ze zijn dan in het wezen van het verbond en kunnen er nooit meer uitvallen.

Jezus antwoordde en zeide tot hem: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, tenzij dat iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien. (...) Jezus antwoordde: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan in het Koninkrijk Gods niet ingaan. (...) Want God heeft Zijn Zoon niet gezonden in de wereld, opdat Hij de wereld veroordelen zou, maar opdat de wereld door Hem zou behouden worden. Die in Hem gelooft, wordt niet veroordeeld, maar die niet gelooft, is alrede veroordeeld, dewijl hij niet heeft geloofd in den Naam des eniggeboren Zoons van God. (...) Die in den Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven; maar die den Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem (Johannes 3:3, 5, 17, 18 en 36).

Wat is de wedergeboorte? Dan wordt de mens van dood levend gemaakt. We lezen dat in Éfeze 2 vers 1: *En u heeft Hij mede levend gemaakt, daar gij dood waart door de misdaden en de zonden.*

Ook de Dordtse Leerregels spreken ervan, in hoofdstuk 3/4, artikel 12 (zie kader).

Wedergeboorte - Dordtse Leerregels (hoofdstuk 3/4 - artikel 12)

'En dit is die wedergeboorte, die vernieuwing, nieuwe schepping, opwekking van de doden en levendmaking, waarvan zo heerlijk in de Schrift gesproken wordt, dewelke God zonder ons in ons werkt. En deze wordt in ons niet teweeggebracht door middel van de uiterlijke prediking alleen, noch door aanrading, of zulke manier van werking, dat, wanneer nu God Zijn werk volbracht heeft, het alsdan nog in de macht des mensen zou staan wedergeboren te worden of niet wedergeboren te worden, bekeerd te worden of niet bekeerd te worden. Maar het is een gans bovennatuurlijke, een zeer krachtige, en tegelijk zeer zoete, wonderlijke, verborgen, en onuitsprekelijke werking,

dewelke, naar het getuigenis der Schrift, die van den Auteur van deze werking is ingegeven, in haar kracht niet minder noch geringer is dan de schepping of de opwekking der doden; alzo dat al diegenen, in wier harten God op deze wonderbaarlijke wijze werkt, zekerlijk, onfeilbaar en krachtiglijk wedergeboren worden en daadwerkelijk geloven.

En alsdan wordt de wil, zijnde nu vernieuwd, niet alleen van God gedreven en bewogen, maar, van God bewogen zijnde, werkt hij ook zelf. Waarom ook terecht gezegd wordt dat de mens, door de genade die hij ontvangen heeft, gelooft en zich bekeert.'

In de wedergeboorte wordt het zaligmakende geloof geschonken. Door het geloof wordt de mens in Christus ingelijfd. Zoals we lezen in de Heidelbergse Catechismus, zondag 7, antwoord 21: 'Een waar geloof is niet alleen een stellig weten of kennis, waardoor ik alles voor waarachtig houd wat ons God in Zijn Woord geopenbaard heeft, maar ook een vast vertrouwen, hetwelk de Heilige Geest door het Evangelie in mijn hart werkt, dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken is, uit louter genade, alleen om der verdienste van Christus' wil.'

Niet door de Doop in het verbond

We stellen dus op grond van Gods Woord dat een zondaar alleen door wedergeboorte en geloof in het wezen van het verbond komt. Hij krijgt deel aan de goederen van het genadeverbond.

Een mens komt dus niet door het teken van de Doop in het genadeverbond. Door de Doop wordt men niet ingelijfd in het verbond. Dat zien we in de Bijbel bij Simon de tovenaer. En in het Oude Testament kwamen Ismaël en Ezau niet door de besnijdenis in het verbond.

In de Doop ontvangen de kinderen het *teken* van het verbond. Maar ze worden niet in het verbond ingelijfd. Ze zijn daarmee nog niet in het wezen van het verbond. Door geboorte worden de kinderen lid van de gemeente; dat wordt bevestigd door de Doop. Dit kun je ook lezen in de hoofdstukken over de Heilige Doop.

Op het erf van het verbond

Wat gebeurt er dan wél bij de Doop? We noemen drie zinnen die alle drie hetzelfde betekenen:

- Door de Doop komen de kinderen onder de uiterlijke bediening van het genadeverbond.
- Door de Doop komen ze onder de openbaring van het genadeverbond.
- Door de Doop zijn ze op het erf van het genadeverbond.

Op het erf

Wat betekent het dat de gedoopten op het erf van het verbond zijn? We gebruiken het voorbeeld van een grote boerderij: de boer en zijn vrouw wonen in het boerenhuis. De kinderen wonen ook in het boerenhuis; ze zijn kinderen, en dus de wettige erfgenamen. Maar de knecht woont op het erf van de boerderij in een huisje. Hij hoort wel bij de boerderij, hij werkt wel op de boerderij. Hij woont op het erf, maar hij woont niet in de boerderij. Hij is ook geen erfgenaam van de boerderij.

Dat zou alleen maar kunnen als hij trouwt met een van de kinderen van de boer. Door een huwelijk kan hij dus wel erfgenaam worden.

Zo is het geestelijk ook. Het erf van het verbond betekent: je bent geboren in een christelijk gezin en door de Doop in de christelijke gemeente ingelijfd. Daardoor krijg je een christelijke opvoeding. Daar wordt uit de Bijbel gelezen, gebeden en worden psalmen gezongen. Je gaat op zondag naar de kerk. Je gaat naar een school waar je de Bijbelvertellingen hoort. Dat hebben de heidenen niet; die weten van dit alles niets.

Dat is een groot voorrecht! Ons wordt bekendgemaakt:

- Hoe het was: we zijn volmaakt geschapen
- Hoe het is: we zijn helemaal verdorven en liggen verloren
- Hoe het kan worden: door God volkomen gereinigd.

Zoals in het Oude Testament de Joden een groot voorrecht hadden, zo hebben de gedoopten in het Nieuwe Testament dat ook. Dat schrijft Paulus in Romeinen 3 vers 1 en 2: *Welk is dan het voordeel van den Jood? Of welke is de nuttigheid der besnijdenis? Veel in alle manier. Want dit is wel het eerste, dat hun de woorden Gods zijn toebetrouwd.* De woorden Gods, de kanttelingen zeggen daarvan: dat zijn ‘de instrumenten Zijns verbonds, begrepen in de Schriften van Mozes en de profeten’. Wat een onverdiend onderscheid! Maar daarmee hoor je nog niet tot ‘Gods gezin’, daarmee ben je nog niet Gods kind. Daarom kunnen geadopteerde kinderen niet gedoopt worden als hun biologische ouders niet christelijk waren. Het is een groot voorrecht dat we onder Gods Woord en de dienst van God mogen leven. Het zijn de middelen die de Heilige Geest gebruikt tot zaligheid. Drijft dit ons uit aan Gods genadetroon, om deze zaligheid van Hem af te smeken?

Op het erf van het verbond betekent: de weg tot zaligheid wordt aangegeven. Alle gedoopten worden thuis en in de kerk onderwezen uit de Bijbel, Gods Woord. Door Gods Woord en door de prediking van het Woord maakt de Heere Zich bekend. Hij maakt de weg tot zaligheid bekend, de weg voor een doemwaardige zondaar om in Christus het toekomstige oordeel te ontkomen.

Op het erf van het verbond: ben je dan bekeerd? Ben je dan een ware gelovige, een kind van God? Nee, het horen uit de Bijbel, een nette levenswandel, een net kerkmens zijn, betrokken zijn bij de kerkelijke gemeente – het zijn wel plichten, maar daarmee ben je niet bekeerd. Daarmee kom je niet in het verbond. De wedergeboorte is nodig om echt in het verbond te komen.

Een onverbrekkelijk genadeverbond

Kunnen Gods kinderen het genadeverbond verbreken? Nee, want het genadeverbond is onverbrekkelijk; het verbond ligt vast in Christus, het Hoofd van het genadeverbond (Jesaja 54:9 en 10).

Gods kinderen kunnen wel in zonde vallen, maar ze kunnen nooit uit

het genadeverbond vallen. Dat noemen we de volharding der heiligen. Omdat God hen bewaart. Omdat ze in de hand van Christus vastliggen. *Die in de kracht Gods bewaard wordt door het geloof tot de zaligheid, die bereid is om geopenbaard te worden in den laatsten tijd* (1 Petrus 1:5). *En Ik geef hun het eeuwige leven; en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal dezelve uit Mijn hand rukken* (Johannes 10:28).

Ook in de Dordtse Leerregels wordt daarover gesproken; het vijfde hoofdstuk heet: Van de volharding der heiligen. Enkele artikelen staan hieronder.

Dordtse Leerregels (hoofdstuk 5, artikel 5 en 6)

'5 Met zodanige grove zonden vertoornen zij God zeer, vervallen in schuld des doods, bedroeven den Heiligen Geest, verbreken voor een tijd de oefening des geloofs, verwonden zwaarlijk hun consciëntie, en verliezen somwijlen voor een tijd het gevoel der genade; totdat hun, wanneer zij door ernstige boetvaardigheid op den weg wederkeren, het Vaderlijk aanschijn Gods opnieuw verschijnt.

6 Want God, Die rijk is in barmhartigheid, neemt, naar het onveranderlijk voornemen der verkiezing, den Heiligen Geest van de Zijnen, ook zelfs in hun droevig vallen, niet geheel weg, en laat hen zó ver niet vervallen, dat zij van de genade der aanneming en van den staat der rechtvaardigmaking uitvallen, of dat zij zondigen ten dode, of tegen den Heiligen Geest, en, van Hem geheel verlaten zijnde, zichzelf in het eeuwige verderf storten.'

Kan een onbekeerde gedoopte het genadeverbond verbreken (Dordtse Leerregels, V,8)? Nee, want een onbekeerde staat buiten het verbond, ook al is hij gedoopt. Als je niet in het verbond bent, kun je er ook niet uit vallen.

Maar dit verbreken kan wél in uitwendige zin. Onbekeerden breken dan met de uiterlijke bediening van het genadeverbond. Ze verlaten

Gods Woord en het erf van het verbond (de openbare dienst des Heeren). Ze doen dan bijvoorbeeld geen openbare belijdenis des geloofs. Of ze verlaten de kerk. Wat is dat een ontzettende keuze. Dan leiden Gods goedertierenheden niet tot bekering, maar tot verharding!

Daarom werd het volk Israël – het volk dat in uitwendige zin bij dit verbond hoorde – ook elke keer gewaarschuwd (Jozua 23 vers 16; Jozua 24 vers 20). Maar ze verbraken steeds opnieuw het verbond.

Hoe ontzaglijk zal Gods straf zijn! De weg wel geweten, maar niet bewandeld.

Daarom klinkt ook telkens de oproep tot bekering, tot terugkeer. *Keert weder, gij afkerige kinderen; Ik zal uw afkeringen genezen. Zie, hier zijn wij, wij komen tot U, want Gij zijt de HEERE onze God* (Jeremia 3:22).

Teksten over het overtreden van het verbond

Richteren 2 vers 19 en 20: *Maar het geschiedde met het versterven des richters, dat zij omkeerden, en verdierven het meer dan hun vaderen, navolgende andere goden, dezelve dienende en zich voor die buigende; zij lieten niets vallen van hun werken, noch van dezen hun harden weg. Daarom ontstak de toorn des HEEREN tegen Israël, dat Hij zeide: Omdat dit volk Mijn verbond heeft overtreden dat Ik hun vaderen geboden heb, en zij naar Mijn stem niet gehoord hebben.*

Psalm 81 vers 11 en 12: *Ik ben de Heere, uw God, Die u heb opgevoerd uit het land van Egypte; doe uw mond wijd open, en Ik zal hem vervullen. Maar Mijn volk heeft Mijn stem niet gehoord; en Israël heeft Mijner niet gewild.*

Jesaja 24 vers 5: *Want het land is bevlekt vanwege zijn inwoners; want zij overtreden de wetten, zij veranderen de inzetting, zij vernietigen het eeuwig verbond.*

Ezechiël 5 vers 6: *Doch zij heeft Mijn rechten veranderd in goddeloosheid, meer dan de heidenen, en Mijn inzettingen meer dan de landen die rondom haar zijn; want zij hebben Mijn rechten verworpen, en in Mijn inzettingen hebben zij niet gewandeld.*

Ezechiël 16 vers 59: *Want alzo zegt de Heere HEERE: Ik zal u ook*

doen gelijk als gij gedaan hebt, die den eed veracht hebt, brekende het verbond.

Hoséa 6 vers 7: Maar zij hebben het verbond overtreden als Adam; daar hebben zij trouwelooslijk tegen Mij gehandeld.

Matthéüs 8 vers 11 en 12: Doch Ik zeg u, dat velen zullen komen van oosten en westen en zullen met Abraham, en Izak, en Jakob, aanzitten in het Koninkrijk der hemelen; En de kinderen des Koninkrijks zullen uitgeworpen worden in de buitenste duisternis; aldaar zal wening zijn, en knersing der tanden.

Hebreeën 10 vers 29: Hoeveel te zwaarder straf, meent gij, zal hij waardig geacht worden, die den Zoon van God vertreden heeft, en het bloed des testaments onrein geacht heeft, waardoor hij geheiligd was, en den Geest der genade smaadheid heeft aangedaan?

HET GENADEVERBOND (4)

8. Geen drie verbonden

Samenvatting hoofdstuk 8

- De drieverbondenleer splitst het genadeverbond in tweeën: het verbond der verlossing (van eeuwigheid) en het genadeverbond (na de val).
- Volgens degenen die de drieverbondenleer leren, zijn alle gedoopten in het genadeverbond. Aan hen allen zijn de beloften van het genadeverbond geschonken.
- Het gevaar is:
  - dat de verkiezing en de doodstaat van de mens op de achtergrond raken,
  - dat de noodzaak van de wedergeboorte vervaagt,
  - dat een dood mens aan het werk gezet wordt.
- Het is niet Bijbels dat Christus Borg en Middelaar is voor de niet-uitverkorenen. En dat het genadeverbond wankel en breekbaar is.

Er zijn dus maar twee verbonden met betrekking tot de eeuwige bestemming van de mens: het werkverbond en het genadeverbond (zie de Leeruitspraken van 1931). Dat is niet alleen de lijn van ons kerkverband en van het grootste deel van de theologen, maar dat is wat Gods Woord ons leert in Galaten 4 vers 24b: *Deze zijn de twee verbonden* (Hebreeën 8:7; Calvijn, Institutie HIII.20.45).

Toch zijn er ook theologen die drie verbonden leren en/of beoefenen: het werkverbond, het verbond der verlossing en het verbond der genade. Arminius (1560-1609) was de eerste die scheiding maakte tussen het verbond der verlossing en het verbond der genade (Hellenbroek 8,2).

Drieverbondenleer

Wat leren degenen die spreken over de leer van de drie verbonden?

1. Er is geen verschil met ons in de leer van het werkverbond. Wel krijgt de doodstaat van de mens bij velen van hen weinig of geen aandacht in de leer en in de bevinding.
2. De drieverbondenleer maakt scheiding tussen het verbond der verlossing (van eeuwigheid) en het genadeverbond (na de val). Dit zijn volgens degenen die deze leer aanhangen twee aparte verbonden.
3. Het verbond der verlossing is gesloten tussen God en Christus als Verbondshoofd en geldt alleen voor de uitverkorenen.
4. Het verbond der genade is een verbond tussen God en de gelovigen en hun nakomelingen. Door de Doop komt men in het genadeverbond.
5. De goederen en beloften van het genadeverbond gelden voor alle gedoopten. De gedoopte mag pleiten op de beloften van het genadeverbond, want hij heeft er recht op.
6. Het genadeverbond kan verbroken worden. De bondeling die vanaf zijn doop in het verbond is, kan er weer uitvallen, omdat het genadeverbond alleen een aanbieding van de zaligheid zou zijn. Men krijgt de zaligheid alleen als men de aanbieding gelovig aanneemt.

Gevaarlijk

Dat is een gevaarlijke leer. Ds. G.H. Kersten noemt het een 'verbondsontzenuwende leer'. Waarom?

Een dode, rechteloze, verloren zondaar krijgt volgens deze leer beloften en rechten toebedeeld. Hij mag daarop pleiten (wat een geloofswerk is). Door de Doop belooft God dat Hij hun God wil zijn. Zij moeten die belofte beantwoorden. Door hun openbare belijdenis beantwoorden ze aan hun doop.

Het gevaar is:

- dat de verkiezing en de doodstaat van de mens op de achtergrond raakt,
- dat de noodzaak van de wedergeboorte vervaagt,
- dat een onbekeerd mens denkt dat hij genade heeft.

Niet Bijbels

Het is niet Bijbels dat Christus Borg en Middelaar is voor de niet-uitverkorenen. Hij is het Hoofd van Zijn gemeente (Éfeze 1:4). Hij is het Hoofd van het genadeverbond (Romeinen 5:12-19). Zou Christus Zijn bloed tevergeefs gestort hebben?

Johannes 10:14 en 15: *Ik ben de goede Herder; en Ik ken de Mijnen en word van de Mijnen gekend. Gelijkerwijs de Vader Mij kent, alzo ken Ik ook den Vader; en Ik stel Mijn leven voor de schapen.*

Éfeze 5 vers 23: *Want de man is het hoofd der vrouw, gelijk ook Christus het Hoofd der gemeente is; en Hij is de Behouder des lichaams.*

Kolossenzen 1 vers 18: *En Hij is het Hoofd des lichaams, namelijk der gemeente, Hij Die het Begin is, de Eerstgeborene uit de doden, opdat Hij in allen de Eerste zou zijn.*

Het is niet Bijbels dat het genadeverbond wankel en breekbaar is.

Jesaja 54 vers 10: *Want bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de HEERE, uw Ontfermer.*

Het is niet Bijbels dat het van de bondeling afhangt of hij erin blijft of niet. Dan zou de zaligheid vastliggen in de mens en niet in God.

Johannes 10 vers 28 en 29: *En Ik geef hun het eeuwige leven; en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal dezelve uit Mijn hand rukken. Mijn Vader, Die ze Mij gegeven heeft, is meerder dan allen, en niemand kan ze rukken uit de hand Mijns Vaders.*

Verantwoordelijk

Maar de gedoopte heeft toch de plicht om zich te bekeren en te geloven? Er staat toch: *Bekeert u en geloof het Evangelie* (Markus 1:15)?

Ja, dat is onze dure plicht. Maar het is ook de grootste onmogelijkheid. Wanneer de Heilige Geest in het hart zaligmakend werkt, wordt bekering het grootste Godswonder.

Dus de doodstaat van de mens neemt de verantwoordelijkheid van de mens niet weg. Hij is schuldig en onmachtig. Maar hij is ook onwillig. Hij wil en kan tot God niet terug keren. Maar door een wonder van

Gods genade wordt het uit vrije genade geschonken.
Zie ook de Leeruitspraken van 1931.

Ds. J. Trigland (1583-1654), *De krachteloze remonstrant*

‘De Heere houdt de mens Zijn wet voor, bestaande in de liefde Gods en in de liefde zijns naasten, met belofte van leven en dreigement van dood. Maar de mens heeft de vereniging gebroken, en is van God tot de duivel geweken. De mens heeft zich gesteld onder de vervreemding van God en de ongehoorzaamheid tegen God.

Daarom wordt de zondige mens de wet Gods en zijn verplichting tot de dienst van God voorgehouden. Niet om te tonen dat hij nog met God verenigd is, en uit die kracht God kan dienen en dient. Maar integendeel om hem te overtuigen dat hij van God is geweken, en aan zijn zijde de vereniging verbroken heeft. Hij laat de ware godsdienst na en alzo ligt hij onder de macht van de zonde en van de Goddelijke toorn.

Met als doel dat hij zijn afwijking en vervreemding van God kennde en daardoor verslagen zijnde, begere door Gods genade in Christus de Middelaar wederom met God verenigd te worden. Opdat hij uit kracht van die vereniging God weer oprecht moge eren en dienen.’

Ten slotte, we hebben in hoofdstuk 4 opgemerkt dat we door de Doop niet in het verbond komen. Maar dat het kind bij de Doop wel het teken van het verbond ontvangt. Het kind komt onder de openbaring van het genadeverbond. Verbond en Doop hebben met elkaar te maken. Daarover staat meer te lezen in het gedeelte van ‘De Heilige Doop’.

Een groot wonder

Wat is het een groot voorrecht om door genade in het verbond der genade te worden ingelijfd. Om het eigendom van Christus gemaakt te worden. Welk een grote en eeuwige schatten liggen in het verbond der genade. Wat is Gods volk rijk! Rijk in de tijd en rijk voor de eeuwigheid. Omdat ze een rijke God mogen hebben. Ze ontvangen uit Gods

hand zo veel weldaden. Zowel in tegenspoed als in voorspoed. Hoe donker ook hun weg mag wezen, God ziet in gunst op die Hem vrezen. In aanvechting, in bestrijding en in verzoeking. God zorgt altijd voor hen, ook als ze het niet merken. Hij zal ze niet begeven en Hij zal ze niet verlaten.

God is hun God. Christus is hun Zaligmaker. De hemel is hun toekomst. *O, hoe groot is Uw goed, dat Gij weggelegd hebt voor degenen die U vrezen; dat Gij gewrocht hebt voor degenen die op U betrouwen, in de tegenwoordigheid der mensenkinderen!* (Psalm 31:20).

Leeruitspraken van 1931

Generale Synode 21 mei 1931 te Rotterdam

'Na een brede en aangename bespreking verenigt de Synode zich met algemene stemmen met het zestal uitspraken en spreekt uit:

1. Dat het verbond der genade staat onder de beheersing van de uitverkiezing ter zaligheid; dat het wezen des verbonds daarom alleen geldt den uitverkorenen Gods en nooit gelden kan het natuurlijk zaad. Dat aard en wezen van verbond der verlossing en verbond der genade één zijn en niet twee. In wezen is het één verbond.
2. Dat de Heilige Schrift slechts spreekt van twee verbonden in betrekking tot des mensen eeuwige staat, nl. het verbond der werken en het verbond der genade.
3. Dat wat het wezen des verbonds betreft, de Heilige Schrift alleen spreekt van twee Hoofden: Adam hoofd van het verbond der werken, Christus Hoofd van het verbond der genade, volgens Rom. 5:12-19, 1 Kor. 15:22, enz.
4. Dat een verbond in zijn wezen twee partijen kent; dat gelijk God met Adam, als het vertegenwoordigend hoofd van al zijn zaad, het verbond der werken opgericht heeft, alzo met Christus, als het vertegenwoordigend Hoofd van al de Zijnen, het verbond der genade, terwijl het onderwerpeijk wordt opgericht met de uitverkorenen, als zij door wedergeboorte en geloof in de tijd in dat Verbond worden ingelijfd.
5. Dat het verbond der genade van God een bediening heeft ontvan-

gen, een openbaringsvorm die wisselde en die meerderen omvat dan de uitverkorenen Gods. Deze laatsten echter alleen zijn wezenlijk in het Verbond begrepen.

6. Dat de verantwoordelijkheid van elk mens wortelt in de schepping. Geschapen naar Gods beeld, eist God van de gevallen mens Zijn beeld terug. En die verantwoordelijkheid is groter, naarmate God met hem bemoeienissen maakt. In het bijzonder wordt die verantwoordelijkheid groter door de ernstige aanbieding van Christus en de verbondsweldaden in het Evangelie, als blijkt uit vele plaatsen als Ezech. 33:11; 2 Kor. 5:20; Matth. 23:37; Lukas 10:13-15; Joh. 3:36, 5:40; Openb. 22:17, enz.'

DE HEILIGE DOOP (1)

9. De Doop als sacrament

Samenvatting hoofdstuk 9

- Verbond en Doop hebben met elkaar te maken.
- De Heilige Geest werkt en versterkt het geloof door Zijn Woord. Hij versterkt het geloof door de sacramenten.
- De sacramenten zijn heilige, zichtbare waartekenen en zegelen, van God ingezet. Daardoor leren Gods kinderen de belofte van het Evangelie beter verstaan. God schenkt hun vanwege het enige slachtoffer van Christus, aan het kruis volbracht, vergeving der zonden en het eeuwige leven, uit genade.
- De sacramenten richten het ware geloof op de enige offerande van Jezus Christus aan het kruis, als op de enige grond van onze zaligheid.

We hebben gelezen in de hoofdstukken over de verbonden dat de leer van de verbonden en de leer van de Doop met elkaar te maken hebben. Ten aanzien van het sacrament van de Heilige Doop leven er vele vragen onder jongeren en ouderen.

1. Wat is de rijkdom van onze doop?
2. Komen we door de doop in het verbond?
3. Is de kinderdoop Bijbels?
4. Wie worden bedoeld met 'ons' in het doopformulier?
5. Wat betekent 'in Christus geheiligd te zijn'?
6. Staat er in de dankzegging van het doopformulier, dat alle gedoopten nu zalig zijn?
7. Waarom kunnen geadopteerde kinderen niet gedoopt worden als

hun biologische ouders niet christelijk waren?
Daarom willen we deze vragen over de Heilige Doop toelichten.

Iedere zondag wordt in de kerk een preek uitgesproken door een dominee. Of er wordt een preek gelezen door een ouderling of diaken. Ook spreekt soms een student een stichtelijk woord.

Daarnaast wordt regelmatig de Heilige Doop bediend en het Heilig Avondmaal gehouden.

De Heere heeft naast Zijn Woord de sacramenten aan Zijn Kerk gegeven. Het Woord wordt door de Heere gebruikt om het geloof te werken én te versterken. De sacramenten heeft Hij gegeven om het geloof van Zijn kinderen te versterken.

Heidelbergse Catechismus

'65. *Vr.* Aangezien dan alleen het geloof ons Christus en al Zijn weldaden deelachtig maakt, vanwaar komt zulk geloof?

Antw. Van den Heiligen Geest, Die het geloof in onze harten werkt door de verkondiging des heiligen Evangelies, en het sterkt door het gebruik van de sacramenten.

66. *Vr.* Wat zijn sacramenten?

Antw. De sacramenten zijn heilige zichtbare waartekenen en zegelen, van God ingezet, opdat Hij ons door het gebruik daarvan de belofte des Evangelies des te beter te verstaan geve en verzegele; namelijk, dat Hij ons vanwege het enige slachtoffer van Christus, aan het kruis volbracht, vergeving der zonden en het eeuwige leven uit genade schenkt.

67. *Vr.* Zijn dan beide, het Woord en de sacramenten, daarheen gericht of daartoe verordend, dat zij ons geloof op de offerande van Jezus Christus aan het kruis, als op den enigen grond onzer zaligheid, wijzen?

Antw. Ja zij toch; want de Heilige Geest leert ons in het Evangelie en verzekert ons door de sacramenten, dat onze volkomen zaligheid

in de enige offerande van Christus staat, die voor ons aan het kruis geschied is.'

In bovenstaande antwoorden van de Heidelbergse Catechismus lezen we duidelijk dat de sacramenten als *doel* hebben het geloof van Gods volk te versterken. De sacramenten wijzen en richten het ware geloof op de enige offerande van Jezus Christus aan het kruis, als op de enige grond van onze zaligheid.

In het Oude Testament gaf God twee bloedige sacramenten: de Besnijdenis en het Pascha. Ze wezen *vooruit* naar Christus, Die nog komen zou.

In het Nieuwe Testament gaf God ons twee sacramenten: de Heilige Doop en het Heilig Avondmaal. Ze wijzen *terug* naar het enige offer van Christus, Die gekomen is.

DE HEILIGE DOOP (2)

10. De Doop als inlijving in de gemeente

Samenvatting hoofdstuk 10

- Het teken van de Doop is water. Dit water beeldt de reiniging door Christus' bloed af.
- Het doel van de Doop is:
  - Om ons en ons zaad Zijn verbond te verzegelen. Om de kinderen in te lijven in de gemeente.
  - Tot versterking van het geloof van Gods kinderen.
- In de Doop verzegelen alle drie Goddelijke Personen: de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.
- De Doop laat zien dat de Heere doorgaat met Zijn bekerende genade.

Tijdens de Doop wordt er water gesprengd op het voorhoofd van het baby'tje. Drie keer. 'Ik doop u in de Naam des Vaders - en des Zoons - en des Heiligen Geestes.' Er wordt gewoon water gebruikt.

Het teken van de Doop

Het *teken* is water. Waar wijst dat water op? Welke betekende zaak beeldt het af? Zoals water de vuilheid van het lichaam afwast, zo wast het bloed van Christus de vuilheid van de ziel af (de vuilheid van de ziel is de zonde) (Heidelbergse Catechismus, vraag en antwoord 69). De Doop is ook een *zegel*. Het laat niet alleen de beloften van het Evangelie zien, maar die beloften worden door de Doop ook verzegeld, bevestigd en bekrachtigd door de Heilige Geest aan de ziel van Gods kinderen. Er is een eedzwerend God aan het woord.

De Doop kan bediend worden door onderdompeling of besprenging. De hoeveelheid water is niet belangrijk; wel de betekenis van het water. Zowel besprenging als onderdompeling ziet in de Bijbel op de vergeving van zonden.

Ezechiël 36 vers 25: *Dan zal Ik rein water op u sprengen en gij zult rein worden; van al uw onreinheden en van al uw drekgoden zal Ik u reinigen.* (Hellenbroek 20,1/5).

God in het middelpunt

De Heilige Doop is van God gegeven. De Doop is niet iets van de mens. In de Doop spreekt God. Dus de Doop is niet wat ik doe voor God. De Doop is wat doet God voor de mens. God Drie-enig staat in het middelpunt, niet de mens. God en Zijn werk en Zijn verbond staan centraal. Het doopformulier zegt: ‘Geliefden in den Heere Christus, gij hebt gehoord dat de doop een ordening Gods is, om ons en ons zaad Zijn verbond te verzegelen (...)’

In de Doop zien we dat God de Getrouwe is. Hij wil Zijn eeuwig Verbond der genade bevestigen en verzegelen in de sacramenten. God is getrouw: Hij zal Zijn volk niet vergeten, noch hen verlaten. God is getrouw: Christus’ bloed is tot reiniging van verdorven, zondige harten. God is getrouw: Hij gaat door met het vergaderen van Zijn Kerk, ook onder de kinderen en jongeren.

Het doel van de Heilige Doop

Wat is dan het doel van de Heilige Doop? Waarvoor is de Doop ingezet?

1. De Doop is om ons en ons zaad Zijn verbond te verzegelen.
2. Om kinderen in te lijven in de gemeente. Ze worden afgezonderd van de wereld. Dat is een groot voorrecht. Zij mogen opgroeien met de Bijbel en ontvangen onderwijs, zorg en meeleven van de ambtsdragers en de leden van de gemeente.
3. De doop is tot versterking van het geloof van Gods kinderen.

De Drie-enige God verzegelt Zijn genadeverbond in de Doop.

God de Vader: 'Want als wij gedoopt worden in den Naam des Vaders, zo betuigt en verzegelt ons God de Vader dat Hij met ons een eeuwig verbond der genade opricht, ons tot Zijn kinderen en erfgenamen aanneemt, en daarom van alle goed ons verzorgen, en alle kwaad van ons weren, of ten onzen beste keren wil.' God de Vader heeft een eeuwig verbond der genade opgericht. Met ons. Wie zijn die 'ons'? De uitverkorenen die de Vader in het Verbond des vredes aan Christus heeft gegeven.

God de Zoon: 'En als wij in den Naam des Zoons gedoopt worden, zo verzegelt ons de Zoon dat Hij ons wast in Zijn bloed van al onze zonden, ons in de gemeenschap Zijns doods en Zijner wederopstanding inlijvende, also dat wij van onze zonden bevrijd, en rechtvaardig voor God gerekend worden.' Hij wast ons in Zijn bloed. Wie zijn die 'ons'? Al Gods kinderen.

God de Heilige Geest: 'Desgelijks als wij gedoopt worden in den Naam des Heiligen Geestes, zo verzekert ons de Heilige Geest door dit heilig sacrament dat Hij in ons wonen, en ons tot lidmaten van Christus heiligen wil, ons toe-eigenende hetgeen wij in Christus hebben, namelijk de afwassing onzer zonden (*de rechtvaardigmaking*), en de dagelijkse vernieuwing onzes levens (*de heiligmaking*), totdat wij eindelijk onder de gemeente der uitverkorenen in het eeuwige leven onbevlekt zullen gesteld worden (*de heerlijkmaking*).' De Heilige Geest woont in ons en heiligt ons tot lidmaten van Christus. Hij schenkt ons al de weldaden die Christus verdient heeft. Wie zijn die 'ons'? Al Gods kinderen die door de Heilige Geest wedergeboren zijn.

Het welbehagen van de HEERE gaat door. Op grond van Zijn verbond zullen Zijn uitverkorenen in de tijd bekeerd worden en het geloof ontvangen.

De HEERE werkt tot de laatste dag

Jesaja 53 vers 10: *Doch het behaagde den HEERE Hem te ver-*

brijzelen, Hij heeft Hem krank gemaakt; als Zijn ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien, Hij zal de dagen verlengen; en het welbehagen des HEEREN zal door Zijn hand gelukkiglijk voortgaan.

Jesaja 54 vers 9 en 10: Want bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de HEERE, uw Ontfermer.

Psalm 72 vers 17: Zijn Naam zal zijn tot in eeuwigheid; zolang als er de zon is, zal Zijn Naam van kind tot kind voortgeplant worden; en zij zullen in Hem gezegend worden; alle heidenen zullen Hem welgelukzalig roemen.

Psalm 100 vers 5: Want de HEERE is goed, Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid, en Zijn getrouwheid van geslacht tot geslacht.

Dat Goddelijke werk hebben we allen nodig! Dat is het werk van God Drie-enig. De verkiezende liefde van de Vader, de verlossende liefde van de Zoon, de toepassende liefde van de Heilige Geest. We hebben de toepassing van de geestelijke zaken uit de Heilige Doop nodig. Dan hebben we niet genoeg aan onze Doop. Dan zouden we op de knieën moeten vallen en zeggen: Heere, ik draag het teken van de Doop op mijn voorhoofd. Zou U de betekende zaak willen geven door Uw Heilige Geest?

Ds. A. Hellenbroek eindigt zijn lesje 'Van de Heilige Doop' met de vraag: Wat hebben de gedoopten te betrachten? Antwoord: Men moet zich onderzoeken of men zich geheel aan God Drie-enig heeft opgedragen.

Komen we door de Doop in het verbond?

Samenvatting

- De Doop onderschatten: te weinig waarde hechten aan je doop
  - onverschillig over je doop denken.
- De Doop overschatten: te veel waarde aan de Doop geven – dat de Doop genade geeft of dat je door de Doop in het genadeverbond komt.
- De juiste waarde van de Doop: de Doop geeft voorrechten en verplichtingen, maar geen genade. We hebben de wedergeboorte nodig door de werking van de Heilige Geest.

Welke waarde heeft jouw doop? De Heilige Doop wordt vaak overschat en ook vaak onderschat. We kunnen de Doop te veel waarde geven en te weinig waarde geven.

Onderschatten

We kunnen onze Doop onderschatten. Dan hechten we te weinig waarde aan onze Doop. Het is meer een gewoonte: iedereen wordt toch gedoopt? De Doop zegt je niets. Niets in je leven wijst erop dat de Naam van een Drie-enig God op je voorhoofd staat. Je doet een beetje mee met de kerk, je doet een beetje mee met de wereld. Of je leeft heel netjes. Maar God heb je niet nodig.

Het is heel erg wanneer iemand ongedoopt blijft. Maar het is ook heel erg wanneer we de Doop alleen zien als een gewoonte, als een teken. We verachten Gods teken.

De Doop heeft veel meer waarde; dat lees je hieronder bij 'De juiste waarde'.

Overschatten

We kunnen onze Doop ook overschatten. Dan hechten we aan de Doop te veel kracht en waarde.

- De Roomse kerk leert: de Doop wast de erfzonde af. De zaligheid

is dan afhankelijk van de Doop.

- De volgelingen van dr. A. Kuyper leren met de Doop de veronderstelde wedergeboorte. Ze gaan ervan uit dat alle gedoopte kinderen wederom geboren zijn, tenzij men later ziet dat het niet zo is.
- Verschillende kerken leren de drieverbondenleer (zie de hoofdstukken over de verbonden). Door de Doop komt men in het genadeverbond. De goederen en beloften van het genadeverbond zijn geschonken aan alle gedoopten. De gedoopte mag pleiten op de beloften van het genadeverbond, want hij heeft er recht op. Zoals we al eerder opmerkten: ds. G.H. Kersten noemt het een ‘verbondszenuwende leer’. Een gevaarlijke leer. Waarom? Een dode, rechteloze, verloren zondaar krijgt volgens deze leer beloften en rechten toebedeeld. Hij mag daarop pleiten (waarvan wij zeggen dat het een geloofswerk is). Door de Doop belooft God dat Hij hun God wil zijn. Zij moeten die belofte beantwoorden door hun openbare belijdenis. Maar hiermee worden mensen bedrogen voor de eeuwigheid!

De juiste waarde

Wat is dan de juiste waarde van de kinderdoop? De Heilige Doop zondert ons af van de wereld. De Doop zet ons apart. De Doop brengt ons onder Gods Woord. Net als de besnijdenis in het Oude Testament voor het volk Israël, zo brengt de Doop in het Nieuwe Testament ons onder Gods Woord. Staat dat in de Bijbel? Dat lezen we in Romeinen 3 vers 1 en 2: *Welk is dan het voordeel van den Jood? Of welk is de nuttigheid der besnijdenis?* Staat hier dat je in het verbond bent? Nee, dat staat er niet; maar we lezen: *Veel in alle manier; want dit is wel het eerste, dat hun de woorden Gods zijn toebetrouwd.*

Daar staat dus dat ons de woorden Gods zijn toebetrouwd; dat we elke zondag onder Gods Woord mogen verkeren; dat we de Bijbel in ons huis hebben; dat we de Bijbel op school mogen horen; dat we naar de catechisatie kunnen gaan. Wat een voorrechten. Wat doet de Heere veel voor onze zielen. Wat legt Hij veel aan onze zielen ten koste,

vergeleken bij zo veel andere volken, vergeleken bij zo veel anderen in Nederland. De mogelijkheid van zalig worden en de weg tot verlossing wordt ons elke keer voorgesteld. God wil door die middelen heen bekeren tot eeuwig behoud. Wat een voorrechten hebben we, jonge mensen!

We mogen onder Gods Woord verkeren. Ons wordt de wet voorgehouden, waaruit we weten dat we ellendige, schuldige, verdoemelijke zondaren zijn. We mogen de rijkdom van Christus horen. We mogen horen dat het goed is om God te kennen. Dat het beste leven het leven met de Heere is. Dat de grootste rijkdom de rijkdom in Christus is, al zijn we nog zo arm. Wat een wonder wanneer je de hemel tot je erfenis mag hebben. Waarom is dat een zegen? Omdat God daar woont; omdat Christus daar woont. Wie God en Christus heeft, die heeft alles. Daar wijst de Doop op, ook voor jonge kinderen. We worden door de Doop apart gezet. Maar wat een verplichtingen schept dat!

Ons hart is verdorven, geneigd tot alle kwaad. Elke zonde is vijandschap tegen God. Voor elk mens is de zonde een misdaad. Maar zeker wanneer we een gedoopt voorhoofd hebben; dan staan we dubbel schuldig. We mogen toch niet de duivel met een gedoopt voorhoofd dienen? Zoek toch niet de dingen van de wereld met een gedoopt voorhoofd.

Maar de voorrechten geven niet de genade. Dat zien we ook bij het volk Israël. Ze waren allen onder de wolk, ze gingen allen door de zee, ze zijn allen in Mozes gedoopt in de wolk en in de zee. Ze hebben allen dezelfde geestelijke spijs gegeten (het manna). Ze hebben allen dezelfde geestelijke drank gedronken (het water uit de rots). Maar in het meerderdeel van hen heeft God geen welgevallen gehad; want zij zijn in de woestijn neergeslagen (1 Korinthe 10:1-5). Wat een ernstige waarschuwing voor ons! De Doop maakt niet zalig! Onze plichten maken ons niet zalig.

Ds. H. Binning (1627-1653), Door de Geest geleid

Wat zegt de Doop tot de onbekeerden?

‘Ik smEEK u nogmaals: Bedenk dat u zonder Jezus Christus geboren bent. U meent dat u als christenen bent geboren en opgevoed. U hebt die naam inderdaad sinds uw vroegste kindsheid, en u bent gedoopt. Maar ik vraag u naar de zaak zelf - de waterdoop plant u niet in Christus Jezus.

Dit is het wat de Doop u verklaart: u bent van nature ver af van Jezus en geheel bevekt. Het gedichtsel der gedachten uws harten is ten enenmale alleenlijk boos.’

Tenzij!

Wat zegt dus de Doop? Dat we allemaal dood liggen door de misdaden en de zonden. Dat we allen verdoemelijk voor God liggen, dat we allen buiten het verbond liggen en dat er een wonder van wedergeboorte nodig is. Dat staat ook in het doopformulier: dat wij ‘met onze kinderen in zonden ontvangen en geboren en daarom kinderen des toorns zijn, zodat wij in het Rijk Gods niet kunnen komen, tenzij wij van nieuws geboren worden.’

Tenzij. Dat Goddelijke ‘tenzij’: de wedergeboorte uit God. Dat is de enige mogelijkheid. Van onze kant zit de deur naar God dicht door onze diepe val. En van Gods zijde zou de deur ook dicht moeten blijven, omdat er geen zondaar is die verdiend heeft dat de deur geopend wordt. Maar nu heeft de Heere van eeuwigheid een deur geopend in Zijn lieve Zoon Jezus Christus. Die deur wordt geopend voor Gods volk. Dat is het Goddelijke wonder.

Daarom wordt de Doop vergeleken met het gaan van het volk Israël door de Rode Zee. Van hun zijde was het onmogelijk dat er een weg ter verlossing zou komen. Maar de Heere maakte een pad door de onmogelijkheid heen. De Egyptenaren zijn daar omgekomen, het volk Israël is gered.

Christus heeft de zaligheid verdiend. Hij heeft aan Gods recht voldaan. Het is volbracht. Maar Hij is niet alleen een Middelaar van ver-

dienste, maar ook van toepassing. Hij zendt Zijn Heilige Geest uit. Ook het werk van de Heilige Geest wordt in de Doop afgebeeld!

Voor ieder is het nu de persoonlijke vraag: Heeft de Heilige Doop ook persoonlijk wel die betekenis die Christus door Zijn Woord eraan geeft? Wanneer we met de doopbediening zien dat er jonge kinderen gedoopt worden, dan zeggen we daar niet mee dat al die kinderen uitverkoren zijn en dat al die kinderen tot bekering komen. Want we zien in de praktijk dat vele gedoopten van Gods Woord afwijken; en dat is tot smart. Want elke gedoopte jongere die van Gods Woord afwijkt, heeft een ziel voor de eeuwigheid en dat voelen vooral hun ouders. Welk een smart wordt er doorgemaakt door ouders die hun kinderen niet kunnen vasthouden; die wel hun kinderen hebben voorgehouden wat nodig was.

Gods trouw

Als de Doop bediend wordt aan de kinderen, dan zien we dat de Heere van geslacht tot geslacht doorgaat. Elke doopbediening wil zeggen: het welbehagen des HEEREN gaat voort; alle uitverkorenen zullen zalig worden. Elke doopbediening wil zeggen: *Zijn Naam zal zijn tot in eeuwigheid; zolang als er de zon is, zal Zijn Naam van kind tot kind voortgeplant worden; en zij zullen in Hem gezegend worden; alle heidenen zullen Hem welgelukzalig roemen* (Psalm 72:17). En de zon schijnt nog. De Heere leeft. De Heere gaat door en het komt van Zijn kant. De Heere werkt in jong en oud. De Heere bekeert ook jonge kinderen; daar wijst ook de Doop op.

Wat een bemoediging is de Doop voor Gods Kerk, ook in deze tijd. Al slaat er nog zo veel los, al keert Nederland terug tot het heidendom, al zouden we vervolgd worden, de Heere gaat door tot de laatste dag toe. Dan zal de laatste uitverkorene toegebracht zijn. Dan zal de aarde niet meer behoeven te bestaan. Dan komt Hij terug om te oordelen de levenden en de doden.

DE HEILIGE DOOP (3)

11. De kinderdoop: voluit Bijbels

Samenvatting hoofdstuk 11

We verdedigen de kinderdoop:

1. Vanwege de eenheid van het Oude en Nieuwe Testament.
2. De Doop is in plaats van de besnijdenis gekomen. In Kolossenzen 2 vers 11 en 12 wordt gewezen op een nieuwe besnijdenis zonder handen in de Doop.
3. Zowel volwassenen als kinderen worden bekeerd en dus in het genadeverbond opgenomen.
4. De Doop is een verzegeling van Gods verbond door God Zelf.
5. In het Nieuwe Testament lezen we dat mensen met hun huis gedoopt worden.
6. In de eerste eeuwen na Christus werd de Doop bediend.
7. Alle reformatoren hebben de kinderdoop verdedigd tegen de wederdopers.

Bezwaren die ingebracht zijn tegen de kinderdoop ↔ met een tegenbewijs:

1. Er is in de Bijbel geen bevel tot kinderdoop ↔ ook geen verbod.
2. Kinderen weten niet van Christus ↔ nee, ook niet van hun diepe val in Adam.
3. Markus 16 vers 16 noemt eerst geloven en dan dopen ↔ dit ziet op het zendingsbevel.
4. Kinderen kunnen geen geloofsbelijdenis afleggen ↔ de Doop is geen belijdenis, de Doop is een teken om ons en ons zaad Gods verbond te verzegelen.

5. De kinderdoop doet meer kwaad dan goed ↔ dat denken we niet.
6. Bunyan en Philpot waren ook baptisten ↔ zij zetten zich daarmee af tegen het misbruik in de nationale kerk van Engeland.

Argumenten vóór de kinderdoop

Waarom verdedigen wij de kinderdoop? (Calvijn Institutie HIV.16.1, 10; NGB art. 34)

1. Vanwege de eenheid van het verbond der genade in het Oude Testament en het Nieuwe Testament. De God van het Oude Testament is de God van het Nieuwe Testament. Het genadeverbond van het Oude Testament is hetzelfde genadeverbond van het Nieuwe Testament. De beloften die heenwezen naar Christus, zijn dezelfde als die in het Nieuwe Testament terugwijzen naar Christus. De besnijdenis *wees heen* naar het lijden van Christus en de Doop *wijst terug* naar het lijden van Christus. In het Oude Testament werden de jonge kinderen besneden; daarom worden in het Nieuwe Testament de jonge kinderen gedoopt.

2. Omdat de Doop in plaats van de besnijdenis gekomen is. Het doopformulier zegt: ‘Dewijl dan nu de Doop in de plaats van de besnijdenis gekomen is, zo zal men de kinderen als erfgenamen van het rijk Gods en van Zijn verbond dopen.’

Als je in gesprek bent, kun je de vraag krijgen: Waar staat het dan dat de Doop in de plaats van de besnijdenis gekomen is? In Kolossenzen 2 vers 11 en 12: *In Welken gij ook besneden zijt met een besnijdenis, die zonder handen geschiedt, in de uittrekking van het lichaam der zonden des vleses, door de besnijdenis van Christus; Zijnde met Hem begraven in den doop, in welken gij ook met Hem opgewekt zijt door het geloof der werking Gods, Die Hem uit de doden opgewekt heeft.*

Onderzoek de kanttekeningen van Kolossenzen 2 vers 11 en 12. Wat staat daar? De vleselijke besnijdenis is niet meer nodig. In het Oude

Testament was er een besnijdenis met handen, met een mes. Die besnijdenis was bloedig en wees heen naar Christus' lijden. Dat is nu niet meer nodig. Nu hebben we een geestelijke besnijdenis, de besnijdenis des harten en het teken daarvan ligt in de Doop. Dus de Doop is in de plaats van de besnijdenis gekomen.

In Kolossenzen 2 vers 11 en 12 lezen we dat de Doop in het verlengde ligt van de oudtestamentische besnijdenis. Hier ligt de glasheldere lijn van de besnijdenis naar de Doop. Laten we vooral naar de betekende zaak kijken. Die is van de besnijdenis exact dezelfde als van de Heilige Doop! Vergelijk Genesis 17 vers 7.

Daarom is er geen bevel tot kinderdoop in het Nieuwe Testament nodig. Als de kinderdoop niet toegestaan zou zijn door de Heere, dan zouden we een uitdrukkelijk verbod verwacht hebben in Gods Woord. En dat is er niet.

3. Omdat ze (net als de volwassenen) in het verbond Gods en in Zijn gemeente begrepen zijn. Zie antwoord 74 van de Heidelbergse Catechismus: 'want mitsdien zij alzo wel als de volwassenen in het Verbond Gods en in Zijn gemeente begrepen zijn, en dat hun door Christus' bloed de verlossing van de zonden en de Heilige Geest, Die het geloof werkt, niet minder dan den volwassenen toegezegd wordt (...).'

Dat zien we bij de Heere Jezus: Hij laat de kinderen (grondtaal: zuigelingen) tot Hem komen. *Laat af van de kinderkens, en verhindert hen niet tot Mij te komen; want derzulken is het Koninkrijk der hemelen* (Matthéüs 19:14).

Toezeggen is beloven. Dus de Heere belooft de zaligheid aan volwassenen en kinderen. Hij wil in alle leeftijden werken; Hij werkt ook in alle leeftijden. Dat hebben we gezien in de vorige eeuwen en dat is tot op de dag van vandaag te zien: dat er oude mensen sterven en bij de Heere mogen zijn; dat er op middelbare leeftijd sterven en bij de Heere mogen zijn; maar ook kinderen, zuigelingen en kinderen in de moederschoot. Dat is Gods rijkdom van vrije genade.

We lezen in Handelingen 2 vers 39 dat kinderen ook in het verbond

begrepen zijn. Petrus zegt tot allen op de Pinksterdag: *Want u komt de belofte toe en uw kinderen, en allen die daar verre zijn, zo velen als er de Heere onze God toe roepen zal.* Dat gaat over volwassenen en over kinderen. Het gaat over Joden en over heidenen. (...) *zovelen als er de Heere onze God toe roepen zal.* Zovelen als er uitverkoren zijn, die komt de belofte toe.

4. De Doop is een Goddelijke verzegeling van Zijn verbond aan de gelovigen én hun kinderen. Niet de gedoopte, maar God Zelf verzegelt. God getuigt. God is de Eerste en de Laatste. Hij getuigt eerst van Zijn liefde, van Zijn trouw, van Zijn verbond en van Zijn welbehagen. Daarom ligt het vast in de hand van God en zal het ook zeker volvoerd worden. Dan zegt het antwoord van vraag 74 van de Heidelbergse Catechismus: 'zo moeten zij ook door den doop, als door het teken des verbonds der Christelijke Kerk ingelijfd en van de kinderen der ongelovigen onderscheiden worden'.

5. Verschillende mensen werden in het Nieuwe Testament gedoopt 'met hun huis'.

Denk aan Lydia, de purperverkoopster. Handelingen 16 vers 15: *En als zij gedoopt was en haar huis, bad zij ons, zeggende: Indien gij hebt geoordeeld, dat ik den Heere getrouw ben, zo komt in mijn huis en blijft er. En zij dwong ons.*

1 Korinthe 1 vers 16: *Doch ik heb ook het huisgezin van Stéfanus gedoopt; voorts weet ik niet of ik iemand anders gedoopt heb.*

En ook de belofte in Handelingen 2 vers 39 spreekt duidelijk over kinderen: *Want u komt de belofte toe, en uw kinderen, en allen die daar verre zijn, zovelen als er de Heere onze God toe roepen zal.*

Dat in Gods Woord met 'huis' ook de kinderen bedoeld worden, blijkt duidelijk uit 1 Timótheüs 3 vers 4: *Die zijn eigen huis wel regeert, zijn kinderen in onderdanigheid houdende met alle stemmigheid; (...).*

6. In de eerste eeuwen na Christus (in de Vroege Kerk) werd de kinderdoop al bediend. Irenaeus van Lyon (200 na Chr.) en Augusti-

nus (354-430) spreken erover. Hippolytus († 235 of 236) schreef: ‘U moet ook de kinderen dopen. Voor kinderen die zelf nog niet kunnen spreken, moeten de ouders spreken of iemand die tot de familie behoort.’

7. De Reformatoren hebben de kinderdoop verdedigd tegen de Wederdopers. Lees bijvoorbeeld de *Institutie* van Johannes Calvijn (1509-1564) en *Het Schatboek* van Zacharias Ursinus (1534-1583). Guido de Brès heeft een dik boek geschreven: *Oorsprong en weerlegging van de wederdopers*. Hij weerlegt uitgebreid en Schriftuurlijk de bestrijders van de kinderdoop in het 3e deel.

Ook in de eeuwen daarna was de kinderdoop onbetwist in de Nederlandse kerken.

Johannes Calvijn (1509-1564), *Institutie*, vertaald door dr. C.A. de Niet, deel 2, blz. 509-542:

‘Nu bepaalde gestoorde geesten in de laatste tijd de kerk in grote beroering gebracht hebben wegens de kinderdoop en zij tot op dit ogenblik toe niet ophouden zich te roeren, ontkom ik er niet aan hier een aanhangsel toe te voegen om hun razernij te bestrijden. (blz. 509)

Is het voor vrome zielen niet zeer aangenaam om niet alleen door het Woord, maar ook door het voor ogen te zien, ervan verzekerd te worden dat ze bij de hemelse Vader zoveel genade gekregen hebben dat Hij ook voor hun nageslacht wil zorgen? Hier is te zien hoe God tegenover ons de rol op Zich neemt van een zeer zorgzaam huisvader, die zelfs na onze dood niet ophoudt zich om ons te bekommeren, maar voor onze kinderen zorgt en voor hun welzijn waakt. Zouden we niet naar het voorbeeld van David van ganser harte moeten opspringen van dankbaarheid om Zijn naam te heiligen wegens dit bijzondere blijk van Zijn goedheid?

Dit, dit is het stellig waarom het de satan is te doen, met al die aanvallen op de kinderdoop, dat dit getuigenis van Gods genade uit het midden weggenomen wordt om uiteindelijk op die manier de belofte

die ons daarin voor ogen gesteld wordt, geleidelijk uit het zicht te laten verdwijnen. Het gevolg daarvan zou niet alleen een goddeloze ondankbaarheid ten opzichte van Gods ontferming zijn, maar ook een soort geremdheid om kinderen op te voeden tot een vroom leven. Het is immers geen geringe stimulans voor ons om hen op te voeden in oprechte godsvrucht en gehoorzaamheid aan de Wet, wanneer we bedenken dat ze direct na hun geboorte al door Hem als Zijn kinderen beschouwd en erkend *) worden. Laten we daarom, als we Gods weldaden niet op kwalijke wijze aan de vergetelheid willen prijsgeven, Hem onze kinderen opdragen, die Hij een plaats verleent in Zijn gezin en onder Zijn huisgenoten, dat wil zeggen: onder de leden van de kerk.' (blz. 542-543)

*) agnitos: Latijn voor 'bekend', 'onderscheiden'.

Zie ook Ezechiël 16 vers 20, Kanttekening 65: Te weten die Mij toekwamen uit kracht van het verbond dat Ik met u en uw zaad gemaakt heb. Want hoewel het Joodse volk God verlaten had en waardig was van God verlaten te worden, nochtans dewijl dit nog niet geschied was, genereerde het kinderen, die Hij ook door de besnijdenis voor de Zijnen nog waardig achtte te kennen, niet willende de kinderen om de misdaad der ouders straffen.

Zo ook Ezechiël 23 vers 37, Kanttekening 77: Als zijnde Abrahams zaad en Mijn bondgenoten, insgelijks, geboren, staande nog Mijn huwelijk met haarlieden.

Zacharias Ursinus (1534-1583), *Het Schatboek*, zondag 27:

'De belangrijkste bewijzen, waarmee de kinderdoop tegen de dwaalgeesten bevestigd wordt, behoren ons bekend te zijn. Het zijn er vier: (...)

Het vierde bewijs: De besnijdenis kwam onder het Oude Testament zowel de volwassenen als de jongeren toe. De Heilige Doop is in de plaats der besnijdenis gekomen. Dus komt ook de Doop zowel de volwassenen als de kleine kinderen van de gemeente toe.

Algemeen wordt erkend dat de besnijdenis zowel de kleine kinderen

als de volwassenen toebehoorde. De Doop is in de plaats der besnijdenis gekomen. Dit hebben we hierboven bij vraag VI vooral met het getuigenis van Paulus aangetoond: *In Welken gij ook besneden zijt met een besnijdenis die zonder handen geschiedt, in de uittrekking van het lichaam der zonden des vleses, door de besnijdenis van Christus; zijnde met Hem begraven in den Doop, in welken gij ook met Hem opgewekt zijt* (Kolossenzen 2:11 en 12).

Maar om te voorkomen dat zij de gevolgtrekking verwerpen dat ook de kinderen gedoopt moeten worden, moet het bewijs eigenlijk als volgt geformuleerd worden: Het sacrament dat in de plaats van de besnijdenis gekomen is, zodat het in het Nieuwe Testament op dezelfde wijze gebruikt wordt als de besnijdenis in het Oude Testament, behoort zowel aan de kleine kinderen als aan de volwassenen in de gemeente bediend te worden, in plaats van de besnijdenis.'

Guido de Brès (1522-1567), *De Nederlandse Geloofsbelijdenis*, artikel 34

Van den heiligen doop

'(...) Hierom geloven wij, dat, zo wiens voornemen is in het eeuwige leven te komen, die moet maar ééns gedoopt worden met den enigen doop, zonder dien immermeer te herhalen; want wij kunnen ook niet tweemaal geboren worden. Doch deze doop is niet alleen nut zolang het water op ons is en wij het water ontvangen, maar ook al den tijd onzes levens. Hierom verwerpen wij de dwaling der wederdopers, die niet tevreden zijn met een enig doopsel, dat zij eens ontvangen hebben, en daarenboven verdoemen den doop der kinderkens der gelovigen; dewelke wij geloven dat men behoort te dopen en met het merkteken des verbonds te verzegelen, gelijk de kinderkens in Israël besneden werden, op dezelfde beloften die onzen kinderen gedaan zijn. En voorwaar, Christus heeft Zijn bloed niet minder vergoten om de kinderkens der gelovigen te wassen, dan Hij gedaan heeft om de volwassenen. En daarom behoren zij het teken te ontvangen en het sacrament van hetgeen dat Christus voor hen gedaan heeft; gelijk de Heere in de wet beval hun mede

te delen het sacrament des lijdens en stervens van Christus, kort nadat zij geboren waren, offerende voor hen een lammeken, hetwelk was een sacrament van Jezus Christus. Daarenboven, hetgeen de besnijdenis deed aan het Joodse volk, hetzelfde doet de doop aan onze kinderen; welke de oorzaak is waarom de heilige Paulus den doop noemt de *besnijdenis van Christus*.'

Bezwaren die ingebracht zijn tegen de kinderdoop

Er worden argumenten genoemd door degenen die de kinderdoop verwerpen, zoals:

1. Er staat in de Bijbel geen bevel tot kinderdoop.

Antwoord: Dat klopt; maar staat er in het Nieuwe Testament wel een bevel dat het vrouwelijke geslacht gedoopt moet worden? Want in het Oude Testament werd alleen het mannelijk geslacht besneden en in het Nieuwe Testament zou men dan verwachten dat alleen de volwassen mannen gedoopt moesten worden. Er staat nergens een bevel dat volwassen vrouwen gedoopt moeten worden; en toch worden ook in die kringen volwassen vrouwen gedoopt.

Zo ook met het Heilig Avondmaal: er staat geen aanwijzing dat vrouwen mogen deelnemen.

Dus niet alles behoeft uitdrukkelijk genoemd te worden om toch te mogen plaatsvinden.

Er is geen enkel bewijs dat kinderen in het Nieuwe Testament uitgesloten worden van de Heilige Doop. We kunnen ons veilig op het Oude Testament beroepen.

Staat er in de Bijbel wel een voorbeeld van het dopen van kinderen die tot jaren van onderscheid gekomen zijn? Dat wordt wel aangenomen door de tegenstanders van de kinderdoop.

2. Er wordt ook gezegd: Kleine kinderen weten niet van het geloof af. Ze weten niet van Christus af. Ze weten niet van bekering af.

Antwoord: Nee. Dat was in het Oude Testament bij de besnijdenis ook niet het geval. Het doopformulier zegt duidelijk: De kinderen weten

niet dat ze in zonden ontvangen en geboren zijn. De kinderen weten ook niet dat ze verdoemelijk in Adam liggen; en toch is het zo. Ze weten ook niet dat er uitverkoren kinderen zijn; en toch is het zo. Daarom mogen we toch kinderen dopen.

3. Het volgende argument: *Die geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden; maar die niet zal geloofd hebben, zal verdoemd worden* (Markus 16:16). Dan ziet u: eerst geloven en dan dopen, zegt deze tekst. *Antwoord:* Ja, in welk verband staat dat in de Bijbel? In het zendingsbevel wanneer de Heere Jezus Zijn discipelen uitzendt naar alle volken. Dan gaat het over de zendingsgebieden en dat klopt. Als men daar voor het eerst gaat dopen, dan worden de volwassenen gedoopt die het ware geloof zielsbevindelijk mogen belijden. Als daar de heidenen tot bekering komen en zij mogen spreken over het ware geloof en wat de Heere in hun hart gedaan heeft, dan worden allereerst die volwassenen gedoopt; die komen dan binnen de kring van het verbond. Maar ook hun kinderen worden dan gedoopt, omdat het kinderen van gelovige ouders zijn. Zoals ook in het Oude Testament gebeurde: de volwassen Abraham werd eerst besneden, daarna zijn kind Ismaël, en daarna Izak toen hij geboren was. Dus Markus 16 vers 16 ziet op een zendingsbevel.

4. Een ander argument is: Kinderen kunnen geen geloofsgetuigenis afleggen.

Antwoord: Dit is het wonder van de Doop! De Doop is geen ordening van een mens. Maar de Heilige Doop is een instelling Gods, om ons en ons zaad Zijn verbond te verzegelen. Daarom wordt vaak bij de doopbediening Psalm 105 vers 5 gezongen. Daar ligt zo krachtig in verwoord dat de Heere doorgaat met Zijn welbehagen, met Zijn vergaderend werk. Dat de zaligheid vastligt in God, dat de HEERE Zijn verbond nooit laat wankelen, nooit laat wijken. Dat het welbehagen Gods door de hand van Christus steeds doorgaat, onder jong en oud. Op grond van dat vaste verbond, op grond van het genadeverbond, mogen de kinderen gedoopt worden.

5. De kinderdoop doet meer kwaad dan goed.

Antwoord: Ja, de overschatting van de kinderdoop en het verbondsautomatisme doen meer kwaad dan goed.

Maar doet de volwassendoop alleen goed? Heeft de kerkgeschiedenis niet geleerd wat de uitwassen van de wederdopers zijn? Wie bepaalt of iemand 'gelovig' is en gedoopt mag worden? Zijn we dan hartenkenner? Ook volwassenen die zich lieten dopen, hebben allerlei dwalingen en zonden.

6. Ds. J. Bunyan (1628-1688) en ds. J.C. Philpot (1802-1869) waren godvrezende predikanten. En toch waren het ook baptisten.

Antwoord: Ja, het zijn knechten Gods voor wie we grote hoogachting mogen hebben. Hun bevinding was zuiver en hun boeken zijn heel lezenswaardig!

Maar zoals we van de kerkvader Augustinus en de hervormer Luther (1483-1546) niet alles wat zij geschreven hebben voor onze rekening kunnen nemen, zo geldt dat ook voor sommige standpunten van Bunyan en Philpot. Hun standpunt kunnen we niet los zien van de kerkelijke situatie in het Engeland van hun tijd. In de Anglicaanse kerk werd de Doop overschat; men leerde dat in de Doop de genade geschonken en de erfzonde afgewassen werd.

Overdopen?

Er zijn ook mensen die als kind gedoopt zijn en zich laten overdopen. Mag dat?

De kinderdoop is een ordening Gods, om ons en ons zaad Zijn verbond te verzegelen. De kinderdoop komt van God. God spreekt, God werkt en God verzegelt. De Heere belooft door de kinderdoop dat Hij door zal gaan met de uitvoering van Zijn eeuwige Raad en Zijn welbehagen. Dus de HEERE spreekt en belooft. Hij gaf hun een teken aan hun voorhoofd.

Wanneer men zich laat overdopen, veracht men de HEERE en Zijn Doop en Zijn belofte. Het is namelijk een aantasting van het verbond der genade en de openbaring daarvan in de tijd. Gods verbondsmatig

handelen wordt ontkend. In dit licht is het ook een tijdsverschijnsel: het is een vorm van individualisme. Men vindt het spreken en belijden van de mens belangrijker dan het spreken van God.

Daarin komen de blindheid en de hoogmoed van de mens naar voren. Het gaat hun erom wat zij voor God doen. In de kinderdoop komt juist naar voren wat God voor de gevallen mens doet.

Nederlandse Geloofsbelijdenis, artikel 34

‘Hierom geloven wij, dat, zo wiens voornemen is in het eeuwige leven te komen, die moet maar ééns gedoopt worden met den enigen Doop, zonder dien immermeer te herhalen; want wij kunnen ook niet tweemaal geboren worden. Doch deze Doop is niet alleen nut zolang het water op ons is en wij het water ontvangen, maar ook al den tijd onzes levens.’

DE HEILIGE DOOP (4)

12. Over jonggestorven kinderen

Samenvatting hoofdstuk 12

- Er is onder de jonggestorven kinderen een verkiezing en verwerping.
- Godzalige ouders moeten niet twijfelen aan de verkiezing en zaligheid van hun kinderen die God in hun kindsheid uit dit leven wegneemt.

Behouden?

Het is een tere zaak wanneer ouders hun kind moeten verliezen. Soms al voor de geboorte. Soms na de geboorte, voordat het kind tot zijn/haar verstand gekomen is.

Kan het kindje behouden zijn? Ja, dat kan! Daar is Gods Woord duidelijk over. David zegt over het gestorven kindje van Bathseba: *Ik zal wel tot hem gaan, maar hij zal tot mij niet wederkomen* (2 Samuël 12:23).

Daar spreken ook de Dordtse Leerregels, hoofdstuk 1, artikel 17 helder over:

‘Nademaal wij van den wil Gods uit Zijn Woord moeten oordelen, hetwelk getuigt dat de kinderen der gelovigen heilig zijn, niet van nature, maar uit kracht van het genadeverbond, in hetwelk zij met hun ouders begrepen zijn, zo moeten de godzalige ouders niet twijfelen aan de verkiezing en zaligheid hunner kinderen welke God in hun kindsheid uit dit leven wegneemt (Gen. 17:7; Hand. 2:39; 1 Kor. 7:14).’

Hoe kan zo'n kindje dan behouden worden? Door vrije soevereine verkiezing van God. Door het onmiddellijke werk van de Heilige Geest.

Niet door middel van Gods Woord, maar wel door de werking van Gods Geest.

Alle jonggestorven kinderen?

Zijn dan alle jonggestorven kinderen zalig? Die vraag hebben de afgevaardigden op de Dordtse Synode al beantwoord. Er was verschil van opvatting onder de afgevaardigden over verschillende zaken. Uiteindelijk kwam het tot overeenstemming in de Dordtse Leerregels.

Nee, niet alle jonge kinderen worden zalig. Onder die kinderen geldt ook de verkiezing en verwerping, net als bij ouderen. Zoals we de verkiezing en verwerping bij ouderen niet kunnen bevatten met ons verstand, zo ook niet bij kinderen.

We noemen een voorbeeld van de Zwitserse afgevaardigden (Acta, 376): 'Dat er is een verkiezing en verwerping der kinderen, zowel als der volwassenen, kunnen wij tegen God, Die de nog niet geborenen barmhartig bemint en onstraffelijk haat, niet ontkennen. Maar wat aangaat de kinderen der gelovigen [hiermee bedoelt men dus niet de kinderen van alle gedoopte ouders, maar van godzalige ouders!], dewijl God uit kracht van het genadige verbond hun God is, en Paulus hen, uit een gelovige vader en moeder, tenminste uit een van beiden geboren, heilig noemt, en de Heere des hemels hen verklaart erfgenamen des hemelsen rijks, zo zij in hun kindsheid sterven, voor de jaren des ondersheids, wij hopen van hen het beste.'

De afgevaardigden van Zuid-Holland stelden: 'Dat al de jonge kinderen, overmits de erfzonde, de eeuwige verdoemenis onderworpen zijn, en dat de verwerping zelfs in de jonge kinderen der gelovigen bij hun leven en opwassen plaatsheeft, houden zij, dat de Heilige Schriftuur en de bevinding klaar genoeg betuigen. Maar of ze ook plaatsheeft in de jonge kinderen der gelovigen, stervende in hun jonge sprakeloze kindsheid, zonder werkelijke zonden, daarvan menen zij, dat men niet nieuwsgierig heeft te onderzoeken. Maar aangezien er getuigenissen der Heilige Schrift zijn, die de gelovige ouders alle oorzaak afsnijden van te twijfelen van de verkiezing en zaligheid hunner jonge kinderen, zo menen zij, dat men daarmede behoort gerust en tevreden te zijn;

gelijk daar zijn Gen. 17:7. Matth. 19:14, Hand. 2:39. 1 Kor. 7:14 en diergelijke' (Acta, 634).

Paulus zegt in Romeinen 9 vers 11 t/m 13: *Want als de kinderen nog niet geboren waren, noch iets goeds of kwaads gedaan hadden, opdat het voornemen Gods, dat naar de verkiezing is, vast bleve, niet uit de werken, maar uit den Roepende, Zo werd tot haar gezegd: De meerdere zal den mindere dienen; Gelijk geschreven is: Jakob heb Ik liefgehad, en Ezau heb Ik gehaat.*

Laten we voorzichtig zijn in het oordelen over jonggestorven kinderen. Laten we er niet te nieuwsgierig in dringen. Laten we niet oppervlakkig alle jonggestorven kinderen zalig spreken.

Velen van Gods volk hebben van de Heere onderwijs gekregen, zodat ze zeker mochten weten dat God hun kind tot Zich genomen heeft. Dat was tot rijke troost, maar bovenal tot Gods eer.

Het is opvallend dat de Dordtse Leerregels niet spreken over gelovige ouders zonder onderscheid, maar over godzalige ouders!

Voor verdere uitleg, zie de verklaring van de Heidelbergse Catechismus Zondag 27 van ds. J. van der Kemp, Justus Vermeer, ds. G.H. Kersten, ds. F. Mallan, e.a.

De brochure van dhr. L.M.P. Scholten, *Ons doopformulier*.

DE HEILIGE DOOP (5)

13. Een veelbetekenend doopformulier

Samenvatting hoofdstuk 13

De leer van de Heilige Doop - 3 stukken: ellende, verlossing en dankbaarheid

Ons - in het doopformulier wordt er vaak over 'ons' gesproken. Wie worden daarmee bedoeld? Daar wordt Gods volk mee bedoeld. Gods kinderen vormen het wezen, de kern van de Kerk.

Geheiligd - in het doopformulier kan dit op de uitwendige afzondering van alle gedoopten zien. En voor de uitverkorenen op de inwendige, zaligmakende heiliging.

De leer van de Heilige Doop

In het doopformulier wordt de leer van de Heilige Doop verklaard. Net als in de Heidelbergse Catechismus wordt gesproken over de drie stukken: ellende, verlossing en dankbaarheid.

1. Ellende: Eerstelijk, dat wij met onze kinderen in zonden ontvangen en geboren en daarom kinderen des toorns zijn, zodat wij in het Rijk Gods niet kunnen komen, tenzij wij van nieuws geboren worden. (...)
2. Verlossing: Ten tweede betuigt en verzegelt ons de Heilige Doop de afwassing der zonden door Jezus Christus. Daarom worden wij gedoopt in den Naam Gods, des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes. (...)
3. Dankbaarheid: Ten derde, overmits in alle verbonden twee delen begrepen zijn, zo worden wij ook weder van God door den Doop vermaand en verplicht tot een nieuwe gehoorzaamheid, namelijk, dat wij

dezen enigen God, Vader, Zoon en Heiligen Geest, aanhangen, betrouwen en liefhebben van ganser harte, van ganser ziele, van gansen gemoede en met alle krachten, de wereld verlaten, onze oude natuur doden, en in een nieuw, godzalig leven wandelen.

Ons

In het formulier wordt er vaak over ‘ons’ gesproken. Wie worden daarmee bedoeld? Daar wordt Gods volk mee bedoeld. Zij vormen het wezen, de kern van de Kerk.

Het sacrament van de Heilige Doop is ingesteld tot versterking van het geloof van Gods kinderen. Daarom is ook het formulier opgesteld om de betekende zaak van de Doop voor te stellen.

Gods volk wordt bemoedigd dat een Drie-enig God in gunst aan Zijn volk gedenkt. Dat ze om het bloed van Christus in genade aangezien worden. Hun komt de belofte toe!

Wanneer we het onderstaande gedeelte uit het formulier lezen, dan is het duidelijk dat met ‘ons’ alleen Gods kinderen bedoeld kunnen zijn: ‘Ten tweede betuigt en verzegelt ons de Heilige Doop de afwassing der zonden door Jezus Christus. Daarom worden wij gedoopt in den Naam Gods, des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes. Want als wij gedoopt worden in den Naam des Vaders, zo betuigt en verzegelt ons God de Vader dat Hij met ons een eeuwig verbond der genade opricht, ons tot Zijn kinderen en erfgenamen aanneemt, en daarom van alle goed ons verzorgen, en alle kwaad van ons weren, of ten onzen beste keren wil. En als wij in den Naam des Zoons gedoopt worden, zo verzegelt ons de Zoon dat Hij ons wast in Zijn bloed van al onze zonden, ons in de gemeenschap Zijns doods en Zijner wederopstanding inlijvende, alzo dat wij van onze zonden bevrijd, en rechtvaardig voor God gerekend worden. Desgelijks als wij gedoopt worden in den Naam des Heiligen Geestes, zo verzekert ons de Heilige Geest door dit heilig sacrament dat Hij in ons wonen, en ons tot lidmaten van Christus heiligen wil, ons toe-eigenende hetgeen wij in Christus hebben, namelijk de afwassing onzer zonden, en de dagelijkse vernieuwing onzes le-

vens, totdat wij eindelijk onder de gemeente der uitverkorenen in het eeuwige leven onbevlekt zullen gesteld worden.'

Geheiligd

In de eerste doopvraag staat: 'of gij niet bekent dat zij in Christus geheiligd zijn (...)' Wat betekent het woord 'geheiligd' in Christus? Er zijn twee antwoorden die goed zijn:

1. Velen zeggen: dat ziet op de uiterlijke heiliging; de gedoopten zijn afgezonderd van de wereld, ze zijn onder de uiterlijke bediening van het genadeverbond.
2. Anderen zeggen: dat ziet op de inwendige heiliging, de bekering. Niet van alle gedoopten, maar het wezen van de Kerk; de uitverkoren kinderen komen op Gods tijd in het wezen van het verbond door de inlijving in Christus.

Voor verdere uitleg, zie de brochure van dhr. L.M.P. Scholten, *Ons doopformulier*.

TOT SLOT

14. Een indringend advies

Samenvatting hoofdstuk 14

- Welke mening kiezen we: van moderne mensen of van godzalige vadersen?
- De Doop is een voorrecht.
- Gods volk kan pleiten op de belofte.
- Gods volk wordt versterkt door de Heilige Doop.
- Een indringend advies: Zoekt den HEERE!

‘De Heilige Doop is een ordening Gods, om ons en ons zaad Zijn verbond te verzegelen.’ De rijkdom van de kinderdoop is groot! De Heilige Doop komt van God. God spreekt, God werkt en God verzegelt. God troost door het sacrament en Hij gaat door met Zijn verbond tot in het laatste nageslacht. Er moeten nog zielen wedergeboren worden.

Alleen Gods Woord?

We moeten ons niet laten misleiden door de opmerking: ‘Ik grond mij alleen op Gods Woord en alles wat reformatoren en kerkvaders zeggen, daar stoor ik mij niet aan; ik houd mij bij Gods Woord.’ Dat lijkt heel zuiver, maar daar zit een adder onder het gras.

Het lijkt heel zuiver om alleen Gods Woord te bestuderen; maar mensen die dat zeggen, bestuderen Gods Woord met menselijke gedachten en met hun eigen mening. Zij geven een uitleg aan Gods Woord zoals zij denken dat het is. Dus ook de mening van die persoon is een mening van mensen.

Allereerst heeft elke ketter zijn letter. In de loop van de kerkgeschie-

denis beriepen ook dwaalleraren zich op Gods Woord. Je ziet soms dat een tekst op de klank-af wordt geciteerd, zonder dat er een goede uitleg is. Daarom is het aan te bevelen om – als je de Bijbel leest – ook de kanttekeningen erbij te nemen. Dat is de uitleg van de jonge kerk van de Reformatie in Nederland.

We moeten daarbij altijd bedenken dat we niet alleen een gering verstand hebben over God en Goddelijke zaken, maar ook dat we een door de zonde verduisterd verstand hebben, en dat het licht van de Heilige Geest ons onmisbaar is.

Ook voor het verstaan van Gods Woord over Doop en besnijdenis hebben we een uitlegger nodig. We denken ook te hoog van onszelf als we menen geen uitlegger nodig te hebben, of als we niet willen leren van kerkvaders, reformatoren en nadere reformatoren. De belijdenis van de Moorman in Handelingen 8 mag ons hierbij wel ten voorbeeld strekken.

Velen die in deze tijd menen de kinderdoop te moeten verwerpen en zich als gelovigen laten dopen, geven in hun leven geen getuigenis dat ze dicht bij de Heere leven. Ook vervallen ze van de ene dwaling in de andere.

Zouden we dan hun mening moeten stellen boven die van Calvijn, Luther en de oudvaders, die ons de leer van Gods Woord hebben voorgehouden? Dat waren zeer godvrezende mensen, die dicht bij de Heere leefden en worstelden met God om licht te mogen krijgen over Zijn Woord.

Onderzoek de waarheid! Dat geldt niet alleen voor de kinderdoop, maar dat geldt ook voor andere onderwerpen. Hoe meer je onderzoekt, hoe meer je zult zien dat Gods Woord waar is, dat door alle eeuwen heen de prediking hetzelfde gebleven is, waarin alles van de mens afgesneden wordt, maar waar het altijd uit God begint.

Noodzakelijk

De Doop is noodzakelijk. Niet dat de Doop de zaligheid geeft, maar het is het bevel van Christus.

Matthéüs 28 vers 19: *Gaat dan heen, onderwijst al de volken, dezelve*

dopende in den Naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes; lerende hen onderhouden alles wat Ik u geboden heb.

Markus 16 vers 15: *En Hij zeide tot hen: Gaat heen in de gehele wereld, predikt het Evangelie allen creaturen.*

Het is een voorrecht dat je op het erf van het verbond bent, dat je onder Gods Woord leeft. Maar het is niet genoeg. We moeten in het verbond gebracht worden. De Doop brengt ons niet in het verbond.

Door wedergeboorte komt Gods kind in het genadeverbond, in Christus. Door wedergeboorte mag het dat nieuwe leven ontvangen. Dan zijn de beloften van Gods Woord en het Evangelie voor hem en dan spreekt de Heere ook tot hem. Als het dan net als Abraham een belofte van de Heere mag ontvangen, dan is dat toch zo'n groot wonder. Als de Heere voor het eerst spreekt door een belofte tot zijn ziel, dan is er blijdschap; dan is er liefde en zegt het: *Wat is uw knecht, dat gij omgezien hebt naar een doden hond, als ik ben?* (2 Samuël 9:8b).

Pleiten op de belofte

Maar als dan de Heere wacht met het vervullen van de belofte, dan komt er een leegte in de ziel van Gods kind. Dan gaat het roepen. Dan gaat het als een rechteloze en onwaardige pleiten op de belofte; en pleiten is alleen het werk van Gods volk. Dat kan een onbekeerd mens niet. Een onbekeerd mens mag vragen. Een onbekeerd mens mag bidden: Heere, bekeer mij, want dat heb ik nodig.

Maar pleiten op de belofte kan Gods kind, als de Heere een belofte gegeven heeft:

*Gedenk aan 't woord, gesproken tot Uw knecht,
Waarop Gij mij verwachting hebt gegeven;
(Psalm 119:25 berijmd)*

Versterking in de Doop

Dat pleiten ziet op de belofte die de Heere gegeven heeft. Het is eigenlijk met eerbied zeggen: Heere, het was toch van U? U hebt toch tot mijn ziel gesproken? Zou U Uw woord waar willen maken? Zou U in mijn hart die belofte willen uitwerken?

Als de Heere dan de belofte uitwerkt, dan is het altijd anders dan Gods volk verwacht had. Dan is de Heere een verrassend God. Dan is de Heere een rijk God. Dan worden zij er altijd eerst tussenuit gezet, opdat Hij verheerlijkt wordt, opdat Hij de eer ontvangt en dan is er blijdschap en verwondering. Dan is God groot en dan geeft dat zo'n zielsvernedering.

Het kan zijn dat de Heere Zijn kind beloofd heeft dat Hij het zal reinigen. Als dan de Doop bediend wordt en de Heere die belofte bevestigt in de Heilige Doop, en Hij zet er opnieuw Zijn stempel op, is er rust en vrede in de ziel. Want God spreekt; en wat de Heere spreekt, dat is onwankelbaar en vast. Daar ligt zo veel Goddelijke kracht in. Daar komt zo'n liefde in mee, zodat de ziel mag buigen en zich verwonderen in stof en as.

Dan is het net als met Abraham. *Toen viel Abraham op zijn aangezicht (...)*. Hij was maar een nietig mensenkind. Hij was maar een Adams-kind.

Dat is ook zo in het zielenleven. Als de Heere spreekt, dan is er verootmoediging van de ziel, dan komt er zo'n eerbied voor die hoge Majesteit in het hart, maar ook zo'n liefde. Dat is niet te vergelijken met alle blijdschap en liefde van deze wereld.

Een indringend advies

Jonge mensen, de God van de Doop is een trouwhoudend God. Hij gaat door tot het laatste nageslacht. Het Evangelie wordt nog verkondigd, omdat er nog toegebracht moeten worden. Smeek of de Heere jou wil toebrengen, of de Heere jou wil bekeren. Smeek de Heere om tot een arme zondaar gemaakt te worden. Nu is het nog de genadetijd! Onze schuld en onreinheid worden ons voorgesteld. Maar ook het bloed van Christus wordt nog gepredikt, ook door de Doop; en dat bloed reinigt van alle zonden.

Zou je dan dat bloed onrein achten? *Hoe zullen wij ontolieden, indien wij op zo grote zaligheid geen acht nemen?* Zou je dan denken dat het zonder wedergeboorte wel kan? Dat het zonder Christus' bloed wel kan? Dat je God en de wereld kunt dienen? Dan spot je met God. Als je

hier met God spot, dan zal God straks met jou spotten. Smeek de Heere om licht. Om Zijn Geest. Om levendmakende genade. Want je bent gedoopt, maar daarmee ben je niet behouden. Laat je door niemand wijsmaken dat de bekering iets is van vroeger. De Heere bekeert mensen, nú. In Nederland en op zo veel andere plaatsen in de wereld. Volg daarom het indringende advies van Jesaja op, dat hij geeft in hoofdstuk 55 vers 6. *Zoekt den HEERE terwijl Hij te vinden is; roept Hem aan terwijl Hij nabij is.* Dan mag je door wedergeboorte in het Rijk Gods komen. Dan is de God van het verbond jÓuw God en krijgt je Doop echt betekenis. Wat ben je dan – dan alleen – onuitsprekelijk rijk!

Zo zijn wij dan gezanten van Christuswege, alsof God door ons bade; wij bidden van Christuswege: Laat u met God verzoenen (2 Korinthe 5:20).

15. Literatuurlijst

Bijbel met Kanttekeningen

Beukelman, ds. J., De Leer der Waarheid verklaard, uitg. De Groot

Binning, H., Door de Geest geleid, uitg. Den Hertog

Boston, Th., Het genadeverbond, uitg. De Groot

Brès, G. de, De Nederlandse Geloofsbelijdenis, uitg. Gebr. Koster

Brès, G. de, Oorsprong en weerlegging van de wederdopers, uitg. Gebr. Koster

Calvijn, J., Institutie, vert. dr. C.A. de Niet, uitg. Den Hertog

Dubbeld, C., Dichter bij Dordt, uitg. Gebr. Koster

Huisman, C., De Bijbelse Geschiedenis, deel 1, uitg. C. Huisman

Kersten, ds. G.H., De Gereformeerde Dogmatiek, uitg. De Banier

Kersten, ds. G.H., De Heidelbergse Catechismus, uitg. De Banier

Mallan, ds. F., De Troostbron voor de Christen, uitg. St. Zuivere Waarheid.

Mallan, ds. F., Catechisatielessen, uitg. DOOC

Nupoort, J., Korte en eenvoudige catechisatie, uitg. Gebr. Koster

Perkins; W., de Gereformeerde Katholiek, 1633

Scholten, L.M.P., De Dordtse Synode en het verbond, artikelenreeks uit 1974.

Scholten, L.M.P., Ons doopformulier, uitg. GGiN Opheusden

Smytegelt, ds. B., De Heidelbergse Catechismus, uitg. Den Hertog

Steenblok, dr. C., Rondon Verbond, Roeping en Doop, uitg. Gereformeerde Pers Gouda

Steenblok, dr. C., De Gereformeerde Dogmatiek, uitg. Gereformeerde Pers Gouda

Synode GGiN, Wet en Evangelie, uitg. 2019

Trigland, ds. J., De krachteloze remonstrant, uitg. 1632

Vermeer, mr. J., De Heidelbergse Catechismus, uitg. Gebr. Koster

Ursinus, Zacharias, Het Schatboek, uitg. Gebr. Koster

